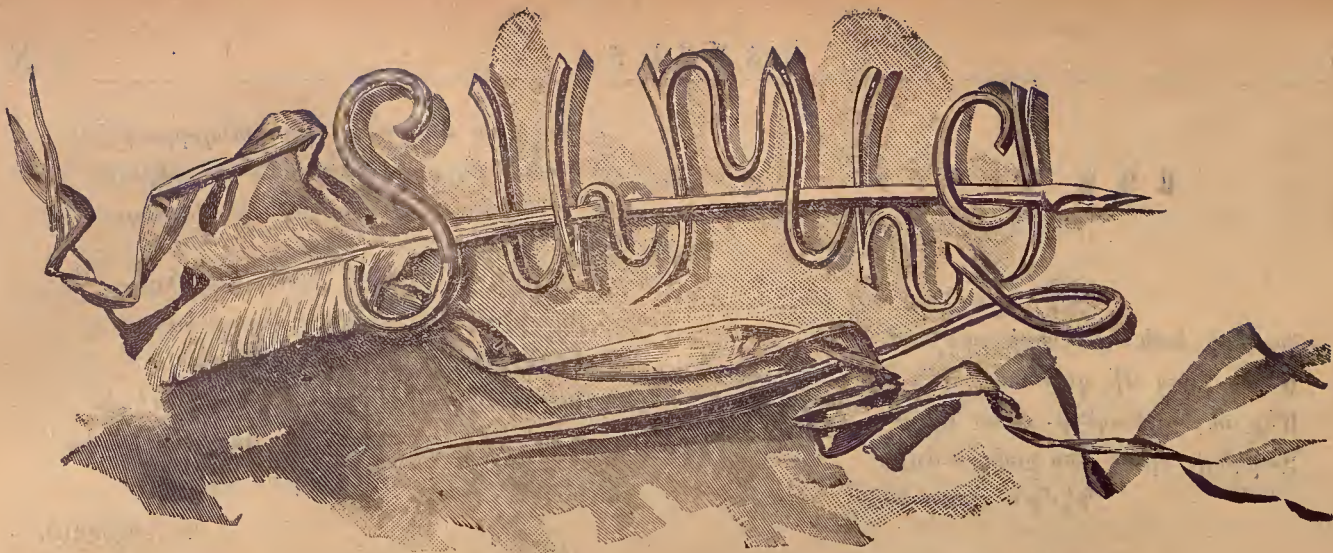

Աղբիւրի լաւելաճ

ԼՈՂՍ Է ՏԵՍՆՈՒՄ ԵԱՐԱՐՐ ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

№ 4 Կիրակի 26 յունւարի

ուրերորդ տարի 1897

ՇԱՐՈՒՆԱԿԻՈՒՄ Է ԱՂԲԻՒՐ-ՏԱՐԱԶԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գեղարդ վանքի տունը

ԽՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Տարազի ներկայ №-ը երեք թերթից (24 երեսից) է ըստկացած:

Աղբիւր-Տարազ միեւնոյն հասցէով ստացող այն ըաժանորդներին, որոնք լրիւ վճարել են այս 97 թ. ըաժանորդագինը, ուղարկում է այս №-ի հետ Աղբիւր-Տարազի պրէմիա-օրացոյց՝ Հաւանա-պաշտօնի ոսկի շքանշանով:

Միայն Նալբանդեանցի ֆոտոգրաւիւր պատկերը եւ Մայրիկի ննջա-րանում խրոմ-օլէօգրաֆիան, ինչպէս յայտարարել էինք, կուղարկուի Աղբիւրի № 1-ի հետ:

Միայն Աղբիւր կամ Տարազ ստացող ըաժանորդը, եթէ կամենայ այդ երեք պրէմիաներն ունենալ, պէտք է ուղարկի 2 ռ.

Մի որեւէ պատճառով պրէմիա չստացողը պէտք է իր պահանջը յայտնէ պոստի միջոցով, հակառակ դէպքում նրա պահանջը կըմնայ մեր կողմից առանց քստարարութեան:

Պրէմիաները մենք պոստ ենք յանձնում եւ առնում ստացական. թիւրիմացութեան դէպքում ըաժանորդը զրաւոր է պէտք է իր պահանջը յայտնէ, որ կարողանանք եւ մենք ստուգել ու պահանջել պոստից ըացա-տրութիւն:

Ա Դ Ա Ն Ե Գ Ր Ի

(Իսայեռէնից)

Մի դառնար այլ ևս!

Ծովերի ետև, լեռների լանջում
Մնա՛, բայց մի դառնար. ահ, ես դառնագին
Մեր սէրն թաղեցի. շատ էր ինձ տանջում...
Զարկեցի նրան ձեռքովս ուժգին
Գէմքն ապտակեցի:

Խաճեցի նրան,

Ոտիս տակ առի, այո՛, թաղեցի...
Թող այժմ լռէ, լռէ յաւիտեան
Հէգ, խղճուկ սիրտս. կամ գէթ մեղմացնի
Կատաղի հոսանքը մրրկող արեան
Իմ երակներում:

Ի՛նչ հանդարտութիւն...

Այժմ գիշերները կարող եմ քնել.
Էլ չեմ չարչարիլ կրճքով հրավառ
Քեզ որոնելով. նոր հանգիստ գտնել
Ես ցանկանում եմ, անվերջ, անբառ-բառ
Մի սուտերին մէջ...

Հիւսում եմ, հիւսում

Զրկման երազի մի մոռացկոտ թել.
Մի դառնար այլ ևս, մի դառնար ինձ մօտ:
Ես ցուրտ և հանդարտ ուզում եմ ատել,
Ինչպէս մի օր քեզ անդէտ, անկարօտ՝
Սիրեցի անհուն:

Ուզում եմ ատել

Ծաղիկ հասակս, իմ մատաղ օրեր—
Իմ անսիրտութեամբ քեզ ի զուր զոհւած!
Իմ խեղճ մանկութիւն, դ՛ուք անուշ ցնորքներ,
Սիրոյ զգաւանքին միշտ ծարաւ մնացած
Ի՛նչ շուտ չքացաք...

Ատել, բայց ինչո՛ւ.

Ատելութիւնն է մի թունալից վիշտ.
Ես քեզ ատելով պէտք է տառապիմ...
Ատելով՝ պէտք է անիծեմ քեզ միշտ
Երբ առաջս լինիս... Օ՛, էլ ոյժ չունիմ
Ես մաքառելու...

Այդ չէ ուզածս,

Այլ մի լուութիւն, մի մեծ լուութիւն!
Թող յաւէտ լռէ սրտիս խորքերում

Հառաչող ձայնը. քաղցր անդորրութիւն
Կամիմ ես գտնել, ինչպէս վերքերում
Մեռնող մի հիւանդ—

Մի ծանր հիւանդ,

Որ չընայելով անվերջ նեղութեան,
Իրեն խեղդող այն սոսկալի ցաւին,
Եւ ճգնաժամի մաղձոտ դառնութեան՝
Քաջ հանդուրժում է և դեռ, տակաւին
Չէ ուզում մեռնել:

Գ. ԳՕԼՕՃԵՆՆ

Վիեննա.

Թ Ջ Ի Ա Ռ Կ Ե Ա Ն Ք

Տօն օր էր... Ես անցնում էի Թ. քաղաքի
բազմամարդ փողոցով: Զուրջս կատարեալ բաբելո-
նեան խառնաշփոթութիւն էր տիրում... փողոցի մի-
ջով ահագին դղրդիւնով սլանում էին կառքերը, իսկ
մայրերի վրայ ճեմում էին անթիւ-անհամար մար-
դիկ: Փափկասուն տիկնանց և գեղատեսիլ օրիորդ-
ների հմայիչ տեսքը շքեղ պանդոսանքը, ժպտադէմ
սպանների պսպղուն ուսաղիւրները, հաստափոր աղա-
ների ճարպոտ դէմքերը, դալկադէմ երիտասարդների
alla Եւրոպա շապոններն.— ակնոցները իրար հետ միա-
ցած մի խալտաբղէտ տեսարան էին պատկերացնում
և հետաքրքիր դիտողի աչքը շրայնում, ուշքն ու
միտքը զրաւում...

Որ կողմն էլ նայէիր, որքան էլ առաջ գնայիր
շարունակ նոյն պատկերը, հզոր Մամոնայի նոյն
պտուղները կրտսնէիր...

Եւ այդ բոլորը կարծես միաբերան վկայել էին
ուզում, թէ աշխարհում չըկայ աղքատութիւն, չը-
կայ կարօտութիւն...

Այդ ցնորքը մի բոպէ ինձ էլ պաշարեց, իմ
միտքն էլ զբաղեցրեց... բայց մի աներևոյթ ոյժ
կարծես կախարդական դաւադանով անհետացրեց այդ
ցնորքը և իմ առաջ պատկերացրեց մի այլ աշխարհ՝
ծայրահեղ աղքատութեան և թշուառութեան աշխարհ:
Եւ ես տեսնում էի մերկ ու բոկոտն մանկանց սառը
ձեան վրայ մանգալիս. ցնցոտիների մէջ փաթաթ-
ւած կանանց՝ դռնէ ի դուռ մուրալիս...

Հայրենագուրկ մարդկանց՝ ամօթ ու նախատին-
քի ենթարկելիս...

Իմ ականջները լսում էին սրտամօրմօք աղեր-
սանքներ, անվերջ հառաչանքներ:

Եւ անգիտակցաբար առաջ էի գնում, բայց այլ
ևս ոչինչ չէի զգում, ոչինչ չէի տեսնում: Իմ միտ-

քը զբաղւած էր այդ երևակայական աշխարհով, իմ հայեացքը դիտում էր այդ անվերջ թշուառութիւնները.....

Վերջապէս ես քայլերս ուղղեցի դէպի մի այլ փողոց ուր աղմուկն ու անցու դարձը շատ սակաւ էր:

Սակայն քիչ առաջ գնալուց յետոյ այդտեղ էլ նկատեցի մի մեծ բաղնիք, որ հաւաքւել էր եռյարկանի տան առաջ: Տան պատշգամբում ճիւղամորճը բերանին, ճեմում էր հարուստ պարոնը, իսկ լուսամուտներից դուրս էին նստում մի քանի դակիադէմ կանայք:

Ես հետաքրքրեցի, մօտեցայ և ինչ... Տեսայ երևակայածս պատկերների մի իրական նմուշը. դուան առաջ կանգնել էին երեք հայ գաղթականներ:

Նրանցից երկուսը շփ էին ածում խոկ երրորդը մերթ ընդ մերթ ձեռքի դադին էր թըմպլթմպալանում... Եւ այդ բոլորը իրար հետ խառնւած կաղմում էին մի ողբալի ձայն, մի ներդաշնակ երաժշտութիւն, որ զբաւել էր այնքան բազմութիւն: Յանկարծ երաժշտութիւնը լուեց, դէս ու դէնից մի քանի սև դրամներ շարտեցին. դափ ածողը իսկոյն հաւաքեց դրամները և խումբը նորից սկսեց նւագել: Այդ ժամանակ մօտեցաւ մի վանեցի մշակ, համեղը գետին դրեց, նստեց նրա վրայ, սրտիցը խորը անքաշեց և սկսեց ուշի ուշով լսել հայրենի երաժշտութիւնը: Անուշիկ դալարիկիկ ամեն մի ելեւէջի հետ նրա մերկ ու արևակէզ կուրծքն էլ բարձրանում-ցածրանում էր և շրթունքները կարծես կրկնում էին տխուր երգի բառերը՝

Մըր խոր պապկէ գերեզման
Թողի հանտեղ, կ'իգամ ման.
Խորիս կ'նկայ իւրի տակ,
Վալլա՜հ դժուար է վատտակ: Վա՛յլ է, լէ՛լէ՛...
Բանի դուրալթն ևմ՝ ընկել,
Միջացս գօտին չեմ քակել.
Հարսնուկ անուշ-անթառամ,
Քնդնից զատ կ'ինն է հարամ, վա՛յլ է...
Հեմիկ լաճերս ի՞նչ կ'էնին,
Մեռան-կորան, ի՞նչ կ'էնին,
Սիրուն Մըտօ-նորոտիկ,
Սիրուն Շուշան-խորոտիկ: Վա՛յլ է...
Հիմիկ իմ՝ արտն ի՞նչ կ'էնին,
Ինձնէն մահրում կըղնդնի,
Յամքի ննհան, նունուֆար,
Դոմից պակսի մըր տաւար: Վա՛յլ է.
Ա՛խ, Աստաճ ես ի՞նչ ըրի,
Կրակն ընկել-սիրտս կ'էրի.
Տղայ սուս կա՛ց, ի՞նչ պէտք երգ.
Կիգամ, կիգամ իմ տղերք: Վա՛յլ է...
Ե. Թ.

Թ Է Ո Դ Ո Ր Ա *)

Պատմական վեպ Ի. Ֆիորենցիոյի
(Շարունակութիւն)

XX

Ն Ի Կ Ա

Կատէկումէնիայի բարձրութիւնից Թէոդորան լուում էր կրկնում բարձրացած աղմուկը, բայց չէր էլ կարողանում հասկանալ, թէ ինչ կընշանակէ այդ: Նա տեսաւ կրկնից դուրս եկող ժողովրդին, կայսեր և նրա թիկնապահների հեռանալը, փակւած արդարաւէն դուռը, բայց ոչ մի կերպ չըկարողացաւ հասկանալ, թէ ինչ կընշանակէ այս բոլորը: Յանկանալով շուտով իմանալ ընդհանուր դրդիւնի պատճառը, Թէոդորան շտապեց դէպի պալատ, ուր կայսրը, իր ամուսինը, թիկնապահներով շրջապատւած, արդէն բազմել էր դահլին: Իմանալով խառնակութեան պատճառը Թէոդորան, դառնալով էնդիմիոնէ կուսակալին, ասաց.

— Դու ես այս բոլոր անկարգութիւնների պատճառը:

— Ձերդ կայսերական մեծութիւն... — շշմաց ինդճ կուսակալը, ամբողջ մարմնով դողալով:

— Այո՛, հենց դու ես: Եթէ մեղաւորները պատժւած լինէին, այս տեսակի դէպք չէր պատահի:

Դժբախտ կուսակալը կարող էր ասել, որ մեղաւորները նրա համար չեն պատժւել, որ ինքը ուղում էր հաճոյանալ Թէոդորային և նրա ամուսին Յուստինիան կայսրին, բայց նա մի խօսք անդամ չասաց, շատ լաւ իմանալով, թէ ինչ վստահ գործ է Թէոդորայի հետ հակաճառելը, երբ նա բարկացած է:

— Մարդասպանները անյապաղ պէտք է պատժւեն, — շարունակեց Թէոդորան:

— Լսում եմ, ձերդ մեծութիւն:

— Ո՛վ է սպանել ատաղձագործին և Էպագատոյի որդուն:

— Մենք կալանաւորել ենք եօթ հոգի, որոնց կասկածում են յանցանքի մէջ: Բանդում նրանց վրայ քննութիւն է կատարում:

— Ի՞նչու մինչև այժմ նրանց չեն կախել:

— Ձերդ մեծութիւն, նրանց միայն կասկածում են, քննութիւնը պէտք է պարզէ, թէ ով է նրանցից մեղաւորը:

— Ի՞նչ լիմար բան ես ասում: Միթէ միւսնոյն չէ կասկածում են նրանց, թէ մեղաւոր են. բոլորին էլ կախել:

— Լսում եմ: Իսկոյն զնում եմ կատարելու ձերդ

*) Տես Տարազ № 3.

յովհաննէս հուս կոջի ժողովի առաջ.

Նկար Վ. Բրոզինի.

մեծութեան հրամանը, պատասխանեց կուսակալ Էնդիմիոնէն խորը գլուխ տալով և դուրս գնաց:

Թէոդորայի և կուսակալի խօսակցութեան ժամանակ, կայսրը լուռ էր: Նա երբէք չէր խառնուում իր կնոջ կարգադրութիւններում:

Այն ինչ կուսակալը շտապեց կատարելու իր օգոստափառ հրամատարի պատւէրը: Գնալով բանտը, նա իսկոյն հրամայեց, որ դուրս բերեն բոլոր մեղադրեալներին Բիզանտիոսի հրապարակի վրայ (ներկայումս Պերա), նրանցից չորս հոգուն գլխատեն, իսկ երեքին կախեն: Առաջին չորս հոգին գլխատեցան, իսկ մէկին կախեցին: Այս բոլոր գործողութիւնը դահլիճը վերին աստիճանի հմտութեամբ կատարեց, բայց երբ բարձրացրեց հինգերորդին, թօկը կտրւեց և դժբախտը վայր ընկաւ գետնին: Քաղաքացիք ձանձրացան այս սպանդանոցին նայելով, և չըթոյլ տւին կախելու հանդուցից կտրւածին և նրա միւս ընկերոջը, արձակեցին պաշապան զինուորներին, վերցրին երկու դատապարտածին էլ և նստեցնելով նաւի մէջ, տեղափոխեցին Բոսփորի միւս ափը, իսկ այնուհետև նրանք թաքնեցան սուրբ Լորէնցոսի եկեղեցում: Երկու փրկւածներն էլ պատկանում էին զանազան կուսակցութիւններին. մէկը կանաչներին, միւսը կապոյտներին: Այդպիսով երկու թշնամին էլ բարեկամացան: Մութը վրայ հասնելիս ամբոխը դիմեց պալատին և պահանջեց կալանաւորներին ներումն: Կայսրը չերեաց ժողովրդին: Միւս ամբոխը շրջապատել էր կուսակալի պալատը: Էնդիմիոնը չէր կամենում որ և է բացատրութիւն տալ ժողովրդին, ուստի իրիստ միջոցների դիմեց, որ ամենատիւր հետևանքներ ունեցան: Ուղարկւած զինուորները, ամբոխին դուրս անելու նպատակով, մասամբ ջարդեցան, մասամբ էլ վախան և կուսակալի պալատը այրեցաւ: Սաստիկ քամին, որ փչում էր այդ ժամանակ, հրդեհի բոցը տարածեց հարևան տները վրայ և ամբողջ թաղը մի ակնթարթում վառեց: Խառնակութիւնը աւելի ևս սաստկանում էր: Ամբոխը դիմեց բանտերին, կտրեց դռները և աղատեց բոլոր ձերբակալածներին: Յեղաշրջումը ծալրէի ծալր տիրեց ամբողջ Կոստանդնուպոլսին: Նիկա (այսինքն Vittoria — յաղթութիւն) աղաղակները ամեն կողմից բարձրանում էին: Միւս օրը առաւօտ ապստամբները մօտեցան կայսերական պալատին: Կուսակցութիւնները արդէն միմեանցից չէին զանազանոււմ: Կանաչներն ու կապոյտները խառնեցան միասին և դարձան մի աւերող, տարրական ոյժ: Ամենքն էլ պահանջում էին լաւագոյն կառավարութիւն և նախարարների փոփոխութիւն: Կայսերական պաշակապօրքի երկու սպայ փորձեցին խօ-

սել ժողովրդի հետ, բայց նրանց ոչ ոք չէր լսում: «Թող կորչի Էնդիմիոնէն, թող կորչի Ջիովաննի Կապապոլոչչիան, թող կորչի Կալէպոլիոն և Տրիբունինոն» աղաղակները խլացնում էին նրանց ձայները, աւելի ևս սպառնալի բնաւորութիւն ստանալով:

Յուստինիան կայսրը փակել էր իր սրբազան պալատում և դողում էր ահից: Նրան շրջապատող աւազսերտները գունատուած և սևերես, զլխները կորցրել էին, չըզիտէին ինչ անն: Միմիայն Թէոդորան պահպանել էր իր ուշ ու միտքը:

Այն ինչ յեղաշրջումը աւելի ևս աճում էր: Կայսեր և կայսերուհու ականջին պարզ հասնում էին սպառնացող աղաղակներ: Պատշգամբից երևում էր հարիւրաւոր արքունական շինութիւնների հրդեհը: Առաջինը պալատի դուռն ընկաւ ճայթուելով ահադին ամբոխի ճնշումից:

— Անօգուտ է այլ ևս սպասել, — աղաղակեց կայսրը, — պէտք է դիջանէք:

— Զիջանէ՛լ, — ասաց Թէոդորան, արհամարանքով նայելով ամուսնու վրայ:

— Ի հարկէ, ուրիշ ելք չըկայ: Պէտք է հարցնել, թէ ինչ է ուզում ժողովուրդը: Պէտք է բաժանել Էնդիմիոնից, Ջիովաննի Կապապոլոչչիայի և քեզանից իմ խեղճ Տրիբունինօ, յետոյ, երբ դադարի փութորիկը...

— Բայց դա սարսափելի ստորութիւն է, — աղաղակեց կայսրուհին:

— Ո՛հ, իմ թանկազին Թէոդորա, — պատասխանեց կայսրը, դա միայն անհրաժեշտութիւն է, իսկ անհրաժեշտութիւնը, ինչպէս քեզ յայտնի է, օրէնք չունի: Կանչեցէք ինձ մօտ ժողովրդական մունետիկին:

Թէոդորան կծեց իր շրթունքները:

— Գնա՛, հրամայում էր կայսրը ներս եկած մունետիկին, — յայտարարիր ժողովրդին, որ ես, իմ սիրեցեալ հպատակներին ցանկութեան համեմատ, համաձայնում եմ փոխել... ոչ, ասո՛ւ ուղղակի, որ ես արդէն արձակեցի Էնդիմիոնէին, Ջիովաննիին, Կալէպոլիոնին և Տրիբունինօին: Գնա՛:

— Արքայ, — ասաց Թէոդորան, դուք կըղզաք ուսմիկներին դիջանելով:

Մունետիկը դուրս գնաց:

Հէնց որ մունետիկը երևաց պատշգամբի վրայ, աղաղակները աւելացան, յետոյ խաղաղեց՝ ու մունետիկը յայտնեց կայսրը կամքը, որից յետոյ աղմուկը աւելի ևս սաստկացաւ:

— Է՛հ, ի՛նչ է, — հարցրեց Յուստինիանը, երբ ուղարկւածը վերադարձաւ:

— Ուզում են իմանալ նոր նախարարների անունները:

— Անունները: Դա այդպէս շուտ չի լինի: Ես դեռ ոչ մի բան չեմ վճռել:

Այն ինչ ժողովրդի աղաղակները պալատի պատերի տակ սպառնացող բնաւորութիւն էին ստանում: Անհրաժեշտ էր մի բանի վրայ կանգ առնել:

— Գնահ, ասան, որ ես նշանակում են Փոկալին, Պատրիցիոյին...

Կայսրուհին արհամարանքով նայում էր շրջիլում ամուսնու վրայ: Կայսրը շարունակեց.

— Պատրիցիոյին, Փոկալին, իսկ այնուհետև... արդեօք ումը նշանակել: Լաւ, յայտարարիր նրանց Բաղիլիդէին, Տրիֆոնէին: Լսեցիր, չմոռանաս. Պատրիցիոյին, Փոկալին, Բաղիլիդէին և Տրիֆոնէին: Վաղիր շուտով:

Մունետիկը նորից երևաց պատշգամբի վրայ և յայտնեց ժողովրդին նոր նախարարների անունները: Բայց այս միջոցն էլ չօգնեց: Ամբոխը վայրենի դադանի նման գոչում էր և միմիայն վրայ հասնող զինքերը ստիպեց ապստամբներին հեռանալ պալատի պատերից:

Միւս օրը, յունւարի 15-ին, ամբոխը դարձեալ մօտեցաւ պալատին և այս անգամ սկսեց սպառնալ նոյն իսկ իրան կայսրին:

— Տեսա՞ր, ես քեզ նախադրուշացնում էի, — ասում էր Թէոդորան, որ քո զինումը բարի ելք չի ունենայ: Եթէ դու ինձ լսէիր և ոչ ժ գործադրէիր, այս չէր պատահիլ:

— Բայց կարծեմ ուշ չէ, կարող ենք օգտուել քո խորհրդից, ոչ ժ գործադրել, — հարցրեց Յուստինիանը:

— Յուստի եմ: Կանչեցէք Բելիզարիոսին ինձ մօտ: Կայսերական պաշակաւորքի հրամանատարը խուսիս եկաւ:

— Բելիզարիոս, — ասաց նրան Թէոդորան, — կարող ես վճռել այս սրիկայ անպիտաններին:

— Կայսրուհի, — պատասխանեց ժենեռալը, — այդ անպիտանները անթիւ են, իսկ իմ ոյժերը սահմանափակ: Յամենայն դէպս պէտք է փորձել:

— Փորձիր, և հաւատո՞ւ ինձ, չես զղջալ, եթէ դու պաշտպանես քո թագաւորներին, — շարունակեց Թէոդորան, և ի նշան բարեհաճութեան, թոյլ տուց ժենեռալին համբուրելու իր ձեռքը:

Բելիզարիոսը հաւաքեց իր բոլոր զինւորներին և բոլորովին անսպասելի կերպով, յետևի դռներից, յարձակեց ամբոխի վրայ: Այդ յանկարծակի յարձակումը շշկեցրեց ժողովրդին: Սկզբում բոլորն էլ թո-

ղեցին փախան, յետոյ հարեան փողոցում ուշքի եկան, զատահեցան միմեանց և սարսափելի կռիւ սկսեց ապստամբների և պաշակաւորքի զինւորների մէջ: Այդ ժամանակ կրօնական յուզարկաւորութիւնը սրբոց պատկերներով և խաչաւորներով երևեցաւ փողոցի ծայրին, դիտաւորութիւն ունենալով վերջ տալու կռիւն:

Պիֆախտաբար կատաղած զինւորները չափից անցան, նրանք յարձակեցան նաև քահանաների վրայ, սկսեցին նրանց ծեծել, կոտորատեցին խաչաւորները և սրբոց պատկերները:

Կայծակի արագութեամբ տարածեցաւ այս նորութիւնը քաղաքում: Ամբողջ խաղաղ բնակչութիւնը, որ մինչև այժմ չէր մասնակցել յեղափոխութեանը, ապստամբեց, դուրս եկան փողոց կանայք, ծերեր, մանուկներ և սկսեցին պաշտպանել քահանաներին: Բելիզարիոսի զինւորների վրայ ձգեցին մի կոյտ քարեր, ամաններ, կարասիքներ, վառած կանթեղներ: Զինւորները ստիպւած էին անկարգ մօտենալ պալատին, թողնելով կռիւ դաշտի վրայ քաղմածիւ սպանւածներ և վիրաւորւածներ:

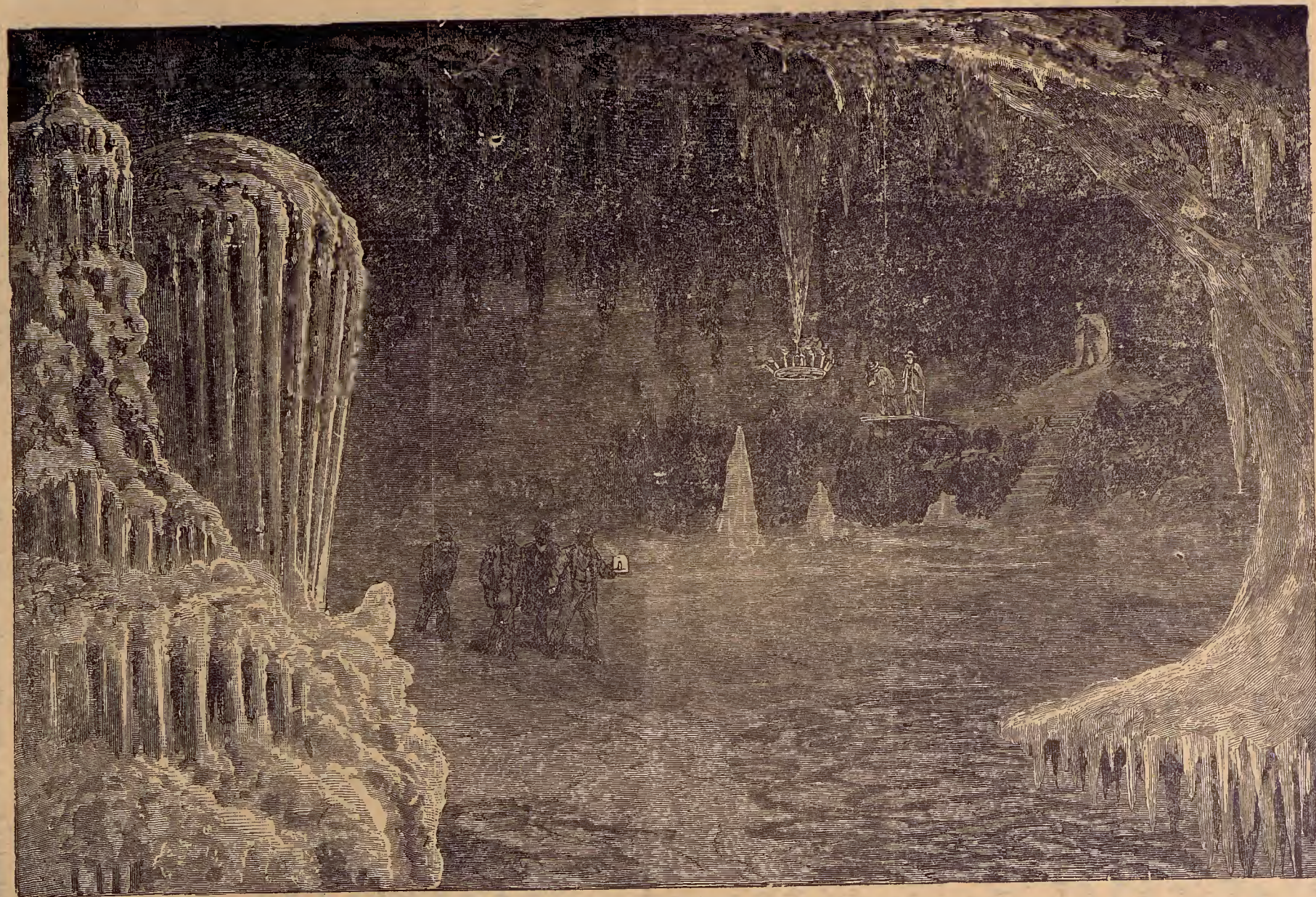
Կ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՅ

(Կրեարունակի)

Ս Ա Տ Ա Ն Ա Յ Ի Ն

(Արսախաժի ցանկութիւնը)

Ուզում եմ լինել ես քեզ զինակից,
Մտնել երկիրը քեզ հետ միասին,
Հոգիներ կորզել օդում հեծակից,
Եւ քեզ հետ մտնել մարդոց ձախ ուսին:
Ուզում եմ լինել քեզ պէտ յիշատակ,
Մտնումս ունենալ անվերջ հէն ու ոխ,
Ուզում եմ լինել անողորմ եւ չար,
Կեանքի քեանքի, կասաղի ոսոխ:
Ոտներիս ծայրից մինչ գլխիս մագեր
Կուգեմ ունենալ մահաբեր ես քոյն,
Բոցեղէն դառնայ իմ ձեռքիս լինել,
Նշանաբանով մահ անագորոյն:
Վագրի սուր հանկեր եղունգներիս տեղ,
Բերանս շնչէր դրժող ու կրակ,
Լինէի քեզ պէս ասելի, անեղ,
Այնքա փայլեր բոցերով վայրագ:
Եւ զինուորած չարիքներով բիր՝
Կրկնէի ես աշխարհը մարդկան,
Եւ կրդաւնայի չարութեան աղբիւր,
Չարիք կրկնէի ամեն մի վայրկեան:

и н и р к и м г р н.

Թոյն կընեղեղէի հեղեղի նըման,
 Հուր կըքափէի աջ, ձախ անդադար,
 Եւ ծրագիրդ, ընկեր աննըման,
 Ես կըհանէի շուտով ի կատար:
 Եւ երբ աշխարհը կըսնփար չարից,
 Անունով բարի մարդկանց սեւ հոգին
 Բոլոր ցաւերիս լինէր մասնակից,
 Երբ ենթարկէին արհիւ սանջանքին,
 Եւ երբ անէծքներ կըքափէին գլխիս,
 Ապա իմ այրւած հոգիս կըբերէրէր,
 Եւ երբ, սասանայ, կըցնծար հոգիս,
 Ես քեզ կ'աւելի. «դու ես իմ ընկեր»:

Մ. Տ. - ԴԵՆ - ԵՆՅ

Լ Ո Ւ Ր Ի Յ Ի Ք Ա Ր Ա Յ Ր Ը

Աշխարհը լի է անթիւ անհամար հրաշալիքներով...
 Դրանց մի մասը մարդկային խելքի և հնարագիտութեան արդիւնքն է կազմում, իսկ միւս մասը բնութեան ինքնուրոյն արտագրութիւնն է: Ահա այդ տեսակ հրաշալիքների կարգին է պատկանում և Լուրէյ քաղաքի քարայրը, որ գտանւում է հիւսիսային Ամերիկայի Վիրջինիա նահանգում:

Ձատ ու շատ տարիներ առաջ բազմազան լուրեր էին ստուտում այդ քարայրի մասին: Սակայն Լուրէյի նախկին կարմրամորթ բնակիչները ոչ մի կերպ չէին աշխատում այդ անվերջ առասպելներին նիւթ մատակարարող այլը գտնել... Վերջապէս 1878 թ. Կամբել աղզանունով երկու եղբայրներ եկան Լուրէյ քաղաքը և երբ լսեցին չիշեալ լուրերը, իսկոյն որոշեցին ամեն ջանքով և ջիւղ գործ դնել ու գտնել խորհրդաւոր քարայրը: Նրանք երկար ժամանակ աշխատեցին, բաւականին փող ծախսեցին և վերջ ի վերջոյ հասան իրանց նպատակին՝ գտան առասպելական քարայրը, որ 'ւ ապագայում աշխարհահռչակ հրաշալիք վարձաւ: Նա բաղկացած է մի քանի մասերից և իր մէջ պարունակում է այնպիսի հրապուրիչ տեսարաններ, որոնք զրաւում են հետաքրքիր մարդկանց աշխարհի բոլոր ծայրերից: Քարայրի առաջին խորշերը միայն 5 սաժէն խոր են երկրի մակերևոյթից, իսկ միւս մասերում այդ խորութիւնը հասնում է մօտ 40 սաժէնի:

Մուտքի առաջ ցցւած է մի ահագին պտկաքար՝ *) կարմրադեղին գոյնով, որ սիւնի նմանութիւն ունի և որի տրամագիծը մօտ 3 սաժէն, իսկ բարձրութիւնը մօտ 4 սաժէն է: Դա կոչւում է Վաշինգտոնի սիւն:

Քարայրի բոլոր պատերն էլ ծածկւած են պտկաքարի և շթաքարի հրաշալի նկարներով, որոնց մէջ՝ տեղ-տեղ ալ մասաի նման պսպղում է որձաքարի հատիկները:

*) Պտկաքարը քիւրդանման կրային նիւթ է, որ բարձրաւում է յտատկից, իսկ շթաքարը միւննոյն նիւթն է, միայն առատադից կախ ընկած:

Իւրաքանչիւր մաս մի առանձին, տեսարան կամ առարկայ է ներկայացնում և այդ պատճառով էլ իրան յատուկ անունն ունի: Դրանցից գլխաւորներն են՝ բուսաբանական այգի, որի մէջ շթաքարերը պտկեղացնում են զանազան ծառերի արմատներ, տերեւներ և այլն...

Թատրոն, որը իր ահագին սանդուղքներով և ընդհանուր տեսքով շատ նման է թատրոնական բեմի: Ոգինների դրօսանք, քարայրի այդ մասը բաւական ընդարձակ է և ինչպէս անունից էլ երևում է մի խորհրդաւոր տեսարան է ներկայացնում: Նրա անկիւններից մէկում կայ մի ահագին փոս, որ «Պլուտոնի անդունդ» է կոչւում: Դրա մօտ կայ մի փոքրիկ աւազան՝ չափազանց զճիտ և համեղ ջրով լցւած:

Պատերի առաջ նշմարւում են բազմաթիւ պտկաքարեր, որոնք նման են սաւանի մէջ փաթաթւած մարդկանց: Ահա դրանք են այն երեւակայական ոգիները, որոնք առանց շարժելու գըօսնում են:

Պարսիանդէսի դահլիճ, դա քարայրի ամենամեծ ամենաշքեղ մասն է կազմում:

Ներքեից բարձրացող պտկաքարերը կազմում են հըսկայական կանթեղներ: Մի սլափ մօտ շթաքարերը ներկայացնում են, այսպէս ասած, Դիանայի լողարանը և զարդարելու սեղանը: Միւս սլափից, կարծես, կախ է արած մի ահագին վերմակ կարմրադեղին դոյնով: Մնացած պատերի առաջ կան մի քանի պտկաքարեր, որոնք կոչւում են հսկայ կնոջ շղարշ, քարայրի վարագոյր, դաշնամուր, ձայներ է հանում ձեռն խփելիս: Իսկ անկիւններից մէկում շթաքարերը պտկեղացնում են մի ահագին վրան, որ կոչւում է «Սուլթանի վրան»: Դրա մէջ կայ դահույք փոքրիկ պտկաքարից բաղկացած: Բացի այդ բոլորից Լուրէյի քարայրն ունի և ուրիշ շատ մասեր ու բաժանմունքներ, որոնցից իւրաքանչիւրի մէջ կան մէկ կամ մի քանի դրաւիչ պտկերներ զանազան բնորոշ անուններով: Օրինակ՝ ուղտ, Մահմեդի քար, հրեշտակի թև, Մամոնտի — (այդպէս կոչւում է ջրհեղեղից առաջ եղած փիղը) — ատամ, Առիւծի գլուխ և այլն...

Այդ բոլորի վրայ եթէ աւելացնենք և այն իրողութիւնը, որ քարայրի օդը չափազանց առողջարար է և միշտ միևնոյն բարեխառնութիւնն — (+10 1/2 ° P) — ունի, այն ժամանակ հասկանալի կըլինի թէ ինչո՞ւ Լուրէյի քարայրը աշխարհիս առաջնակարգ հրաշալիքներից մէկն է համարւում և հարիւրաւոր ու հազարաւոր ջանախորդներ գրաւում:

Տ ե դ ա գ ր ա կ ա ն

ՀԱՅ ՓԱՆՈՏԱԿԱՆՔ ԵՒ ԲՈՒԼՂԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

II

Քուլղարահայոց գաղթականութիւնն Անի քաղաքէն է, ուստի ի Բուլղարիա եկած են XIII-րդ դարու կէսերն. նախապէս հաստատուած են հիւսիսակողմըն, ի վերջոյ արեւելեան և հարաւային կողմերը. նրանց մէջ կաշին նաեւ չին ճուղակներ և նախիջեանէն, պարսկացի չայաստանէն գաղթեալ հայեր. իրանց լեզուն եղած է գրաբառախառն հայերէն, որ տեւած է քանի մը սերունդ միայն...

Այս ժամանակներ, Բուլղարիան վերջնականապէս պարտուեցաւ (1396) Բայազիտ I-ի զօրքերէն ի Նիկոպոլ, յորմէ հետէ՝ մինչև 1878 թ. գարուն հասաւ քրիստոնէից պաշտպան ազատարար Ռուսիան, որ իր մեծագոր զօրաբաժնով ազատագրեց զԲուլղարիա, իր 500-ամեայ ստրկութենէն:

Բուլղարահայք կենակցելով և վըրտակցելով բուլղարացի իրենց ստրկութեան ժամանակ, նրանց բարեացականութեան ալ վայելեցին նաև իրանց ազատագրելէն յետոյ. իրարու հետ վերաբերեցան սերտ չարաբերութեամբ, ի հնումն որպէս և ի նորումն. սակայն այս ամեն գոյուցող ի մեզ, կը հարցնեմ, ակնկալեալ առաջդիմութիւնն զոր կարող պիտի լինէինք հեշտիւ ձեռք բերել քսան տարւան ժամանակաշրջոյ մէջ. — Մեր պատասխանն բացասական է. 1) որովհետև անտես առինք մեր կրթական հարցն և մանաւանդ նրան անկանոն հաստատութիւններն, ինչպէս և սըրանց հնումի վիճակին ուղղութեան և ճիշտ այս ուղղութեան համապատասխանող անուս, տիրացական գաճաճ պատուելի վարժապետներն. 2) որովհետև բնաւ ի միտ չ'առինք վերածնող տէրութեան մ'առած քայլերուն չետապնդել և, ըստ այնմ ներդաշնակել նաև մեր յոյժ տկար քայլերն, որ պէտք ունէին նեցուկի և կըզբտուէին լքեալ վիճակի մի տարտամ ուղղութեան մէջ. 3) որովհետև մենք կզգիացանք կրթութիւն մ'առնելու դատապարտուած էինք ի շնորհս մեր

ապիկար վարժապետաց, որք միշտ պոլսեցի եղած են և ընդ միշտ անդհակ մեր անհրաժեշտ կարեաց և մանաւանդ չեն ուսումնասիրած մեր կեանքն որպէս զի կարենային գէթ ներդաշնակել զմեզ նովաւ, այնու զի իրենց կեանքի խնդիր տարբեր մ'եղած էր... և 4) որովհետև մեր հոգաբարձութիւնք, ի մի բան, չեն եղած կանոնաւոր կազմաւորութիւններ յօգուտ մեր կրթական հարցին, որպէս զի այս ողբալի կացութեան անուշ չըտային ի վնաս մեր կուլտուրայի, որ ցարդ կը շարունակէ դժբախտաբար նոյն վիճակն ունենալ ի շնորհս մեր ընտրած հոգաբարձաց և որպէս սրանց ընտրած վարժապետաց, որք անխնայեցէն կըշահատակեն Բուլղարահայոց ամեն կուսակցութիւններն...

Հարցն պարզ էր և դիւրաւ լուծելի, եթէ այս ամեն անտեսութիւններն ջանք տանէին դէմ այժմ բերելու յուղումին կամ ի զգաստութիւն, երբ մանաւանդ գիտենք արդէն իսկապէս եղած ամբողջեան սկզբնապատճառներն: Ըստ այսմ չըկայ՝ մեզ՝ բուլղարահայոց համար ահաւոր և կենսատու մի ալ խնդիր քան զայս հարց, զոր պարտիմք վերջնականապէս բարենորոգել ըստ պահանջից ներքին հանգամանաց: Մեզ կը մնայ ընտրել Բուլղարիոյ արած ընտրութիւնն, որոյ արդիւնքներն փորձով կը տեսնենք արդէն, այն է՝ դիւմանական կրթութիւն: Անուրանալի ճըշմարտութիւն մ'է, թէ այս ընտրութիւնն տէրութիւնք մեծամեծ առաջդիմութիւններ արած են և՛ մտաւորապէս, և՛ բարոյապէս, և՛ անտեսապէս: Ուրեմն չըկայ մեզ վալրկեան միով մնալ ձեռնունայն անկենդանութեանց առջև և ի գուր կորուսանել զործելու և շարժելու ժամն, որ կը հնչէ ուժովին մեր ականջաց թմբուկին:

Բուլղարահայքս այժմ պէտք ունինք կանոնաւոր նախակրթարաններու, որ տակաւին կը պակսին ի մեզ գոյութիւն ունենալէ. անանական ուսումներով ծանրաբեռնեալ պրոգրամներ, սակայն են ի մեզ անպակաս վարժարանք պաշտօնէն ի վար միայն կախած. ոչ ալ տիրացու—պատուելիներ են անպակաս՝ որ սպրդած կան տակաւին մեր կրթական յարկերուն մէջ, իրանց ամենայն

ապիկարութեամբ զայնս ուղղելու յանձըն առլա՞ծ լինելով, որոց սեւածէն իսկ ներս դաք կոխելու դրուամէն չ'ունին ի ձեռին, որպէս և հարկաւոր կոչումն իրանց արհեստին:

Կանոնաւոր նախակրթարաններու օգուտն սա պիտի լինէր, թէ բուլղարահայ աշակերտն հեշտիւ պիտի կարենար շարունակել ուսմանց ընթացքն բուլղար գիմնազիայի մէջ, եթէ մերթ լնդ մերթ ալ փափազն ունենար իր մէջ՝ մասնագիտութեան մը հետեւելու տենչիւ և կամ բարեկրթութիւն մ'առնելու ըղձանք, յօգուտ իր մտադրած զաղափարին: Նաև անհրաժեշտ կարիք կայ բուլղարահայոց՝ ունենալ միջնակարգ մի վարժարան կամ գիմնազիա, Բուլղարիոյ չարմարագոյն կեդրոնի մը մէջ հաստատեալ: Բուլղարահայոց նախակրթարաններն կանոնաւորելով և բարենորոգելով՝ հայ աշակերտն պիտի փութար շարունակել իր ուսումն չիշեալ գիմնազիայի մէջ, որ պիտի լինէր լուսաւիտու կեդրոնափայ բուլղարահայոց մտաւորական, բարոյական և տնտեսական զարգացման կըշեշտեմք այսպիսի հիմնարկութեան մի բազմաձոյ՝ օգտակարութիւնն, մանաւանդ դիւրամտոյց պիտի լինէր անխտիր բուլղարահայոց, փոխանակ դեգերելու ալ և ալ տեղեր...

Միթէ չըգտնէր ի ուսահայ մահ Սանատարեանի պէս իրանց յիշատակն յաւերժայնի փափագող հայ եղբարք՝ նոյնօրինակ սխտեմով վարժարան մը հիմնելով ի Բուլղարիա, որ իր ծոցն կըսնուցանէ ուսումնատենչ փոքրիկ հայ գաղթականութիւն մը: Սա մտաւորապէս չարած է արդէն իր ուստիայ եղբարք մտաւորական արտադրութեանց, զորս նա յախելով կ'ուսումնասիրէ և կ'ամբարէ իր միտք հմտալից, հասուն և մշակող հրատարակութեանց ընթերցումով: Այս չարումն բնական էր, զի կըրէր ընտիր կրթութեան մը շնորհն իր մէջ: Եւ ինչ կրնայ լինել քաղցրագոյն քան զայս բնական չարումն, զոր մեր ուսահայ եղբարք անտես չըպիտի տան և միանգամայն, կըլուսամք, թէ այս մեր բազմօգուտ առաջարկ պիտի ջատագովել իրանց մտմուլէն, ամեն կարելի ջանքեր տանելով հանդերձ այս յոյժ բաղձալի հաստատութեան իրաւորման համար, ձեռամբ Սանատարեանման երկրորդ մեկենասի մը:

Կրիստաֆան Լա Կրիստի Լա Կրիստի...

ԱՎԵՐԻ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԴՐՔԵՐԻ ՏՕՆԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱՆԴԵՍ ՊԱՐԻԶՈՒՄ

Նոր տարու տօներին Պարիզում լոյս են տեսել մի շարք մանկական գրքեր, որոնք իրանց արտաքին շքեղութեան հետ ունին և զեղեցիկ բովանդակութիւն:

Դեռ երեսուն տարի չըկալ, որ Պարիզում նշանաւոր հրատարակիչներ Ֆոնթէյ, Ֆաշէտ, Կոլէն, Կանտին սկսել են լուրջ ուշադրութիւն դարձնել և մանկական գրքերի հրատարակութեան վրայ:

Մանուկ հասակի համար Ֆոնթէյի շնորհիւ Վրանսիացիք այժմ ունին մի շարք աչի ընկնող հրատարակութիւններ: Նրա *Bibliothèque d'Éducation et de Récréation* մի հարստութիւն, մի թանգազին գանձ է ֆրանսիացի մանուկների համար: Այդ «Կըրթական Գրադարան անունով հրատարակութիւններից ի զատ Ֆոնթէյ ունի և «Magasin illustré» շաբաթաթերթը մատուց սերնդի համար, որ Ֆրանսիայի ճանարանի հաւանութեանն է արժանացած: Բացի այդ, Ֆաշէտ և Ֆոնթէյ ունին մի շարք սարքերական հրատարակութիւններ, ճանապարհորդական, գրաւճերների, կենսագրութիւնների նըւիրում: Նրանց գրափառաւանդներն ու պահեստները աւելի մեծ են քան երեւանեան հրապարակի վրայ Թամամշէի քարվանսարան իր հարիւրաւոր խանութներով:

Այս տարւայ սկզբին Պարիզում լոյս տեսած Փորրիկ Ֆոնթանէսը, Տիլին Լիլի հրեք շնիկները, Միքայիլին ու Սիզօնը գրած են մանուկներին մատչելի սքանչելի ոճով և իրանց բովանդակութեամբ բարոյախօսութեան հարուստ նիւթ են կազմում ու մանուկները կարդում են մեծ յափշտակութեամբ: Նոյն գրքերը զարդարած են այնպիսի ճոխ նկարներով, թէ սև և թէ գոյներով, որ ժամանակակից գեղարեստական աշխարհը կատարելապէս *chef d'oeuvre* է համարում: Թոմբուա, Փիլիպոտո, Փրոման ահա այն նըկարիչները, որոնք իրանց սքանչելի մատիտի, վրձինի արտագրութիւններով զարդարել են այդ հրատարակութիւնները:

Ժիւ Վիլի «*Face au Drapeau*», 89 պատկերներով զարդարած, նշանաւոր հեղինակի սքանչելի գրաւճերից մէկն է: Այստեղ շատ սրտաշարժ

կերպով պատմում է իր հայրենիքը դաւաճանող մարդու խոստովանութիւնը, նրա խղճից խայթահար լինելը:

Աշակերտական հասակի համար աչքի է ընկնում Անդրէ Լորիի *l'Écolier d'Athènes*; զարդարած ժողովուրդի գունաւոր պատկերներով:

Այս հրատարակութիւնը վերին աստիճանի շքեղ է և կարդացում է մեծ հետաքրքրութեամբ: Հեղինակը ցոյց է տալիս թէ Ալեքսանդր Մեծի ժամանակ ինչպէս էին կրթում պատանիներին: Այնքան հետաքրքիր է կազմւած այդ պատմութիւնը, որ նոյն իսկ հասակաւորն էլ մեծ յափշտակութեամբ է կարդում Լորիի այս գրաւճքը: Դեռ 2400 տարի սրանից առաջ մտաւորապէս կրթւած մարդիկ խոստովանում են եղել մարմնի կրթութիւնը, ֆիզիկապէս նրա զարգացման անհրաժեշտութիւնը:

Անդանիների կեանքից աչքի է ընկնում Լեոնի դարձալի պատմութիւնը մի ջահիլ փղի կեանքից: Այս տաղանդաւոր գրաւճքը նկարիչ Լանսոնը զարդարել է սքանչելի պատկերներով:

Լոյս է տեսել և Լաֆոնտէնի առակները 300 փառահեղ սլոտկերներով ու ճրքան ճշգրիտ են արտայայտում այդ նկարները մեծ առակախօսի մտքերը:

Հաշէտի Գրադարան և Ալոմ հրատարակութիւններից, մանկական ամենափոքր հասակի համար, կարելի է մի շարք ընտրութիւն անել: Այս գրքերից իւրաքանչիւրի գինը մէկից մինչև 200 ֆռ. արդէն շուսկութիւն կարելի է համարել մեզ համար: Այդ տեսակ շքեղ հրատարակութիւնների մասին մի ամենափոքր գաղափար ունենալու համար պէտք է տեսնել գէթ նրանցից մէկը, որպէս զի համոզել, թէ ժամանակակից գեղարեստութիւնը հսկայական քաջեր է արել և մանկավարժական հրատարակութիւնների տշխարհում:

Մենք համոզւած ենք, որ չրատ. Ընկերութեան անդամներից և ոչ մէկը իր կեանքում տեսած չէ այդ տեսակ հրատարակութիւններ, թէ չէ 3000 բուբի չէին ծախսիլ և միջնադարեան պատկերներով մանկական գրքեր լոյս ընծայել:

ՍԻԿՈՒԼԻ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիւիս 17 յունւարի

Դերասան Արշ. Յարութիւնեանը Մըշակի № 6-ում ծաղրի է առնում երի-

տասարդ Կ. Գալֆայեանին և խոր վշտանում է, որ նրան Պարիզ են ուղարկել: Պ. Յարութիւնեանի ուրախութեան կամ վշտի վրայ ազդելու կարողութիւնից զուրկ լինելով, կրպնդենք սակայն, որ այս գէպքում նա լաւ կանէր, եթէ ծաղրելու փոխարէն պատկառէր: Պատկառանքի համար միայն սպիտակ միրուք և անցեալ չեն հարկաւոր, կայ նոյնպէս երիտասարդութիւն և ապագայ, որ յարգելի է դարձնում Գալֆայեանի պէս անհատներին:

Թող պ. Յարութիւնեանը Գալֆայեանի դերասանական կոչման և ներքին դրոման ապացոյց համարէր գէթ այն հանգամանքը, որ նա պանդուխտ, ինչպէս պ. Յար. գրում է, «Թիֆլիսի փողոցներում մի կապոց գրքեր ձեռքին» թափառելով (տեսէք, թէ ինչքան կարող է ծաղրանքի նիւթ դառնալ), բեմական արւեստի սիրով ոգևորւած հազար ու մի տառապանքների համբերելով, այնքան արաւ, որ իրան Պարիզ ուղարկեցին: Եւ եթէ ուղարկեցին՝ այդ նրա համար չէր որ գլխներից ուղանէն, այլ որովհետեւ, ճանաչեցին ու գնահատեցին նրա տաղանդը, այն միմիկան ու ձևերը, որոնց վրայ, ինչպէս պ. Յար. հաւատացնում է, մի անգամ այնքան կուշտ ծիծաղել է հրատարակութիւնը: Եւ այն ուղարկող մարդիկը լաւ գիտեն գնահատել ծիծաղելին ու լուրջ իրարից: Պ. Յար. ցաւելով, որ Գալֆայեանը «Պարիզի մէջ ներկայացուցիչ (!?) պէտք է լինի հայ բեմի», բացականչում է «ամօթ և խայտառակութիւն... նա չաւանդութիւն ունի, յանուն հայ բեմի, հասարակութեան օգնութիւնը խնդրելու: Սա աւելի քան յանդգնութիւն է, դա ափերիստութիւն է» Եւ բողոքում է յանուն հայ բեմի:

Ըստ երևոյթիւն պ. Յարութիւնեան այս բոլորն ասելու իրաւունքն առնում է այն հանգամանքից, որ Գալֆայեանը «ոչ մի պիեսի, ոչ մի դերի մէջ չէ ցոյց տւել իր արտիստիքական ձիրքը»: Բայց նա իր ձիրքը մասնաւոր շրջաններում ցոյց է տւել մի հասարակութեան, որ թէ քանակով, թէ որակով գուցէ պատիւ բերէր հայոց թատրոնին: Իսկ եթէ պ. Յար. կառարկէ, թէ նա բեմի վրայ չի փայլել, այն ժամանակ նրան կստենք, որ այդ դատողութիւնը չափուկ է ամբօխն, որ

հրեղէն կառքի մէջ նստած և հրեշտակներով շրջապատուած է միայն ճանաչուած աստուածորդուն և դափնիներէից է որոշուած տաղանդը, իսկ հասկացող մարդը երեխայի խզբզանքից կամ տունիկներ շինելուց էլ կարողանում է նկատել ապագայ նկարչին ու ճարտարապետին: Բայց ոչ, հայերը փորձնական ու իստասպահանջ մարդիկ են: Նրանք մտածում են. սրան ուղարկեցինք, յետոյ որ բան չըդուրս գայ... մեր տւած փողը կըկորչի: Թող դեռ ցոյց տայ իր ձիրքը, և եթէ ցոյց է տւել, այդ դեռ քիչ է. թող փայլի: Բայց թէ ինչպէս կարելի է փայլել մնալով տղէտ և կաշկանդուած այդ հասարակութեան ստեղծած կեանքի պայմաններով՝ դա ում ի՞նչ գործն է: Նրանք ասում են դու դեռ ցոյց տուր քո տաղանդը, այսինքն դեռ մի քսան երեսուն տարի քարշ եկ, յետոյ մենք... բայց այստեղ կարող է դրանց թարգման հանդիսանալ Մօլիերի Ագահը «Դու ինձ լաւ ծառայիր, ես այս հագիս շորերը քառասուն տարուց յետոյ քեզ կընծայեմ»: Եւ այսօր հայկական այս գծուծութիւնը խօսում է բեմին ծառայողներից մէկի բերանով:

Այս տողերով մենք էլ յանուն հայ բեմի՝ բողոքում ենք դերասան Յարութիւնեանի վարմունքի դէմ և յայտնում ենք մեր դայրոյթը համանման երևույթը դատաւարտող անհատներին: Գալով կրկին պ. Գալֆանեանին. նրա բեմական ձիրքը ոչ թէ պ. Ծոցիկեանի երևակացութեան ալ իրականութեան մէջ դրուած չէ ունի, և թող ձեռնհաս մարդիկ օգնեն նրան որն անշուշտ մի օր ամեն խօսքից աւելի ազդու կապացուցի իւր ինչ լինելը:

Յովհաննէս Թումանեանց

մեր պատկերները

I

ՀԱՎԱՆՆԷՍ ՀՈՒՍ ԿՈՍՏԱՆՅՈՒՅՈՒՆ ԺՈՂՈՒՅԻ ՍՈՒՍՔ, ՆԿԱՐ Ա. ՊՐՈՋԻԿԻ

Կաթոլիկ եկեղեցականների քմահաճութիւնները XIII տարում իր գաղանթակէտին էր հասել: Արժաթասիրութիւնը, արտաքին մոլեռանդութիւնը, անարդարութիւնը տիրում էր բաց արձակ: Պրագայում հարուստ ճնօղներ զաւակ Յովհաննէսը ընդարձակ գիտութիւն և վարպետութիւն ձեռք բերած քսանութ տարեկան հասակում ար-

դէն աստուածաբանութեան մագիստրոսի բարձր կոչումն ստացած էր:

Աւետարանի աշակերտը, անկարող լինելով մնալ անտարբեր դէպի պապը և իր ստորադրեալները, բողոքեց եկեղեցու այն ժամանակաշրջանի տիրող կարգերի, ձևականութեան դէմ: Նրան հերետիկոս անանեց պապը, զրաւհներն այրել տւաւ: Ստիպւոյն հոսի վարդապետութիւնը, ճշմարիտ աւետարանի մեկնութեամբ, ժողովրդի մէջ օր օրի վրայ տարածւում էր:

Միգրիզմուտ կապը 1414 թ. կամենալով վերջ տալ երկպառակութիւններին, Յովհաննէս հոսին, իր կայսերական հովանու տակ առած, ուղարկում է Աոստանցի նշանաւոր ժողովում մասնակցելու: Բայց ժողովականները փոխանակ հոսին էլ ճանաչելու իրանց ընկերակից, ամբաստանում են նրան, կեղծ համարում նրա ձեռնի կայսերական հրովարտակը և դատաւարտում մահաւան:

Խարոյկ է պատրաստում այն ամբողջը, որի համար հուրը իր անձը նւիրել էր: Աղօթքը բերանին նա հանգչում է, սակայն նրա մտքերը ընդարձակ տարածւում են քրիստոնեայ աշխարհի բոլոր մասերում:

Տարագի ներկայ Առում տպւած պատկերը ներկայացնում է այն մոմենտը, երբ հոսին արդէն դատաւարտել են մահաւան պատժի, իսկ ինքը աչքերը չառած, աղօթում է, ասելով «Տէր, ներիր, սրանց, որովհետեւ չը դիտեն, թէ ինչ են գործում: Յովհ. հոսին մանրամասն կենսագրութիւնը պ. Փ. Վարդանեանի թարգմանութեամբ տպւած է Աղբիւրում և յետոյ լոյս է տեսել մեր հրատարակութեամբ առանձին գրքով:

ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԿՍԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Պետութիւնները սուլթանին այս ծրագիրը պէտք է ներկայացնեն:

1) Առանց գահը զրկելու իր առանձին իրաւունքներից, հարկաւոր է սահմանափակել պալատի իշխանութիւնը, թէ ներքին և թէ միջազգային գործերում:

2) Իւրաքանչիւր դեպարտամետում օտարահպատակ պաշտոնեաներ պիտի մտնել, որոնց պաշտօնը պիտի լինի վերհասկել ծախսերի վրայ, արդելել

գեղծումները և կանոնաւորել ծախսերը բիւջէի տրամադրութեան համեմատ:

3) Բացի Արաբիայից՝ Թիւրքիայի բոլոր վիլայէթներում ներմուծել վարչական ինքնավարութիւն:

4) Գատարանները հիմնովին պիտի վերակազմուին, այնպէս որ թէ պալատից և թէ բուն կառավարութիւնից անկախ լինեն:

5) Ամբողջ կայսրութեան համար պիտի կազմուի ոստիկանական մի մարմին եւրոպական ամենաընտիր սխտեմով, ուղղամիտ և մաքուր անցեալ ունեցող անձինքներից, առանց կրօնական և ցեղային խտրութեան:

6) Դեսպանների խորհրդակցութիւնները վերջանալուց յետոյ դեսպան պալատիցները դորձակիցների կողմից սուլթանին պիտի մատուցանէ մի գեղուցադիր, թէ պետութիւնները կամենում են, որ դեսպանների կօնիքը նրա կողմից գործընթաց ամենակարճ չապաղումով իրագործուի: Հակառակ դէպքում պետութիւններն անձամբ այդ որոշումների իրագործման համար միջոցներ ձեռք պիտի առնեն:

Իր բեմեփիսին տ. Սուլթան երգեց Համէա օպերայում Օթէլլոյի դերը: Հասարակութիւնը չարդեց երիտասարդ բեմեփիցիանտուհուն լաւ ընձաներով և ծաղիկներ մատուցանելով: Երիտասարդութիւնը տ. Սուլթանային սոխակ անուանով մկրտեց: Գուցէ ժամանակով արդարանայ մատաղ սերնդից նրան տւած այդ անունը:

Պ. Զիօթօյէօ, որին սեզոնի սկզբին առաջնակարգ քարիտօն համարեցինք իր շատ վարժ ձևերի, միմիկայի համար, մանաւանդ երգելու արհեստում

լաւ կատարելագործւած, ենթադրուած էինք, որ նա կըշարունակէ առաջագիւծել, սակայն պ. Մարտիրոսի հսկայական քայլերը, կարծէք թէ, խոչընդոտն եղան նրա չաջողութեան և պ. Զիօկօմէյօից աւագութիւնը պ. Մարտիրոսը խլեց:

— Զինդշաբթի, ամսոյս 23-ին պ. Պետրոսեանի մասնակցութեամբ հայ դերասանական ընկերութիւնը ներկայացրեց Զուգերմանի Պատիւ պիէսը: Թատրոնը, ծայրէ-ծայր լիքն էր այն հասարակութիւնով, որ վերջին տարիներս աչցելու է հայ ներկայացուցիչները:

Տարաբախտաբար Պատիւ սքանչելի պիէսի ներկայացումն էլ մեզ չըզոտացրեց, Վատ էին նոյն իսկ Օհանեան, Մելիքեան, Վարդուհի, մի խօսքով բոլոր խումբը:

Միւթարական է հայ բեմի վրայ օր-թիւթարեանի երևալը: Սակայն չարդելի օրիորդը ինչու ազաւարուած է իր արտասանութիւնը: Տ. Մելիքեան հազար տարի է հայ բեմի վրայ, դարձեալ հայերէն խօսել չըսովորեց: Դիմակ: Միթէ Մելիքեան այդ էլ չըզիտէ որ դիմակ է և ոչ դիմակ:

Մի խօսքով հայ թատրոնը այժմեան իր կազմակերպութեամբ՝ ծանր խորհրդածութիւնների նիւթ է և ցաւակցութեան առարկայ:

Այսօր կիրակի, Թիֆլիսի ժողովարանում տ. Սոփիա Դեմենտ. — Աբամելիքիանի նախաձեռնութեամբ նրա կարու ձևի ուսումնարանի օգտին տրուած է պարահանդէս:

Յարգելի տիկնոջ ուսումնարանը արժանի է ամենայն քաջաբերութեան և ցանկալի է, որ Թիֆ. զաւրճասէր հասարակութիւնը իր ներկայութեամբ այս հանդիսին, աջակցէ գոնէ այդ ուսումնարանի առաջագիւծութեան և պահպանութեան:

Լ Ո Ր Ր Ե Ր

Դուռն այժմ սաստիկ աշխատում է ռուսաց և ֆրանսիական կառավարութիւններին հաւատացնել, թէ պետութիւնների միջամտութիւնն աւելորդ է, որովհետև ռեֆորմներն արդէն մըտցուած են: Նոյն բանը Աւստրիական և գերմանական կառավարութիւններին հաւատացնելու համար Դրան աբաժ փորձերն աջող չեն անցել:

Թիֆլիզի Առևտր. բանկի բոսն հինգ ամսայ ղրոթեան լրանալու առթիւ այդ հիմնարկութեան խորհուրդը որոշել է բացի ծառայողների դանձարանին 4000 ռուբլի չառկացնելուց, հետևեալ ներառութիւններն անել, 1) Յօգուտ հայ գաղթականների 5000 ռուբլի, 2) Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան 2000 ռ., 3) «Շապի» Ընկերութեան 1000 ռ., 4) Կոչրերի հոգաբարձութեան 1000 ռ., 5) Գիշերաչին ապաստանարանին 500 ռ., 6) Աղէքսանդրեան մանկական ապաստարանին 500 ռ., 7) Թիֆլիզի քաղաքային դպրանոցների օժանդակիչ ընկերութեան 500 ռ., 8) Քըրհեղճներին ազատելու ընկերութեան Թիֆլիզի ձիւղին 500 ռ., 9) Սօլօյակի ձրի. ճաշարանին 500 ռ., 10) Նաղեթիսկի ապաստարանին 500 ռ., 11) Փոքրահասակ յանցաւորներին ուղղելու ընկերութեան 500 ռուբլի: Ընդամենը 12,000 ռուբլի:

Հաւաստի գործ. հեռագրում են Կ. Պոլսից. Օրմանեան հրամայեց իր համայնքի բոլոր եկեղեցիներում մի կոչ կարգալ, որով բոլոր հաւատացեալներին հրաւիրում է հաշտ ապրել ուրիշ կրօնի ազգութիւնների, ուրիշ ցեղի մարդկանց հետ: Այդ կոչի մէջ պատրիարքն իր հօտին յիշեցնում է, թէ նրանց պարտքն է հաւատարիմ մնալ կառավարութեանը և օրէնքով իրենցից հասանելիք հարկը վճարել, չեղելով Յիսուս Քրիստոսի խօսքերը, թէ՛ «Տուր զկայսերն կայսեր»:

Փոքր Ասիայում մահմեդականների մոլեռանդութիւնը սաստիկ զըրգուած է և թիւրք կառավարութեան հրամանները բոլորովին անտես են շունում: Զինւորները շատ դէպքերում ուղղակի հրաժարում են կարգը վերականգնել և գործել մոլեռանդաբար զրգուած բնակիչների դէմ:

Հիւպատոսական զեկուցագրերին նաչելով կարծում են, որ Դուռը լուրջ պատասխանատուութեան է ենթարկուած: Մեծ պետութիւնները, գուցէ, ստիպուած աւելի զրական միջոցների դիմեն որպէսզի Թրքական կայսրութեան մէջ, վերջապէս, վերականգնեն կարգը և ստիպեն նրա բնակիչներին հնազանդիլ Եւրոպայի կամքին:

Ռուսաց «Вѣстн. Европы» ամսագրի № 1-ում տպւած է մի գեղեցիկ յօդւած՝ «Անցեալ տարւայ քաղաքական գործերը» վերնագրով: Յօդւածը բաղկացած է հետևեալ դրութիւններից.

— Դէպքերն արևելքում և դիպլոմատիայի գործունէութիւնը:

— Մեր գաշնակցութիւնը Զինաստանի հետ:

— Գործերի դրութիւնը Արևմտեան Եւրոպայի գանազան պետութիւնների մէջ: Յօդւածի առաջին գլուխը ամբողջապէս նւիրած է Տաճկաստանի գործերին: Հեղինակի կարծիքով եթէ հաշկական հարցը մինչև օրս ապարդիւն և անշարժ է մնացել այդ նրանից որ մեծ պետութիւնները թէ և արտաքինից համաձայնութիւն և համերաշխութիւն են ցոյց տալիս, իսկ իրականապէս դադարի կերպով մըցում են միմեանց դէմ և մէկը միւսի շինած քանդել է աշխատում:

Նոյն ամսագրի (№ 1) — «Հասարակական բրոնիկոնում» գետեղւած են մի քանի տեղեկութիւններ Կովկասի դուխաբորների մասին:

Այսօր-ըստիւրը, որ դադարեցրած էր մինչև նոր խմբագիր հաստատուելը, երկուշաբթուայ րոգհատումից չեանոյ, նորից սկսեց լոյս տեսնել:

Զինդշաբթի, յունւարի 23-ին քաղաքիս բարձր հոգևորականութեան զինւորական և քաղաքացիական բարձր պաշտօնեաների ներկայութեամբ հանդուցեալ կոմսուհի Ս. Դ. Տատիշչենայի մարմինը իր բնակարանից տարան Նիկոլեան եկեղեցին: Պատարագից յետոյ կատարեցին ամբիճք և ապա մարմինը ճանապարհեցին Մոսկւայ այնտեղ թաղելու: Հանգուցեալի դադաղին դրւած էին մի քանի պսակներ:

Յունւարի 24-ին, պետական խորհրդի անդամ, Կովկասի նախկին կառավարչապետ զենեալ-ադիւտանդ Սերգէյ Ալեքսեեւիչ ձերեմեանելի մահուան քառասուներորդ օրը հոգեհանգիստ կատարեց Լքգարքի եկեղեցում:

Բարձրագոյն հրամանով ուկրաին կառավարչապետի օգնական ինֆանտերիայի գեներալ կոմս Տատիշչին նշանակուած է զինւորական խորհրդի անդամ:

—Ամսա Տառիշէն, ստանալով զինւորական խորհրդի անդամ, ամսոյս 24-ին իր հրաժեշտը տալով, Թիֆլիսից մեկնեց:

Ա. Պ. լսում, անողի երկու կուսակցութիւններին մէջ ծաղած պառակտումների պատճառով, չունաց պատրիարքը հրաժարական տւաւ:

—Աստրախանից մեկ հաղորդում են, որ սրբազան Երիստակէս արքեպիսկոպոս Զորհնէքին մրսելով, սաստիկ հիւանդացել էր, այժմ վտանգը բոլորովին անցել է և սրբազանն առողջանալու վրայ է:

—Թիֆ. բաղաք. վարչութիւնը բժ. Կ. Ստեփանեանին երեք տարով հաստատել է առողջապահական բժշկական ինսպեկտոր:

ԱՂԵԻՐ-ՏԱՐԱՋԻ 1897 Թ. ՆՈՒՐՈՂՆԵՐ

Սոգրի մի մի օրինակ ներել են պ. 1) Ջալալ Տէր Գրիգորեանց Ախալքալաքի Բարալտ գիւղի գրադարան-Բնակարանին 2) պ. Մելքոն Քէլէճեանց Եւպատորիայի Հայ. ծխ. ուսումնարանին, Պ. Նիկողայոս Մուրադեանց մի օր. Տարազ Եւպատորիայի նոյն դպրոցին:

խառն լուրեր

—Թէհրանից հեռագրում են, որ Բէյուջատանումն էլ է ժանտախտ երևացել:

—Փրանսիական հանրապետութեան նախագահ Փ. Փորմեն և փալլուն շրքախումբով Պետերբուրգ այցի պիտի գաչ առաջիկայ ամառը:

—Իտալիայի և Հաբէշտանի հետ խաղաղութիւնը վերջացած չէ դեռ, քանի որ սահմանների որոշումների վրայ տարաձայնութիւններ կան:

—Անգլիան մերժել է Իտալիային աջակցել պերվիշների արշաւանքների դէմ, առարկելով հնդկաստանի ժանտախտի սարսափը:

—Փոքր Ասիայի հիւսիս-արևելեան գաւառներից խառնակութիւնների հրդոր լուրեր են հասնում Կ. Պոլիս:

—Բոսնիայում և Հերցեգովինայում Ա. ստրո Վենգերական կառավարութիւնը արգելել է Կաչսեր Նիկոլայ Ութագաղութեան մասին զրաւքի վաճառումը, մինչդեռ թույլատրել է կաչսրութեան միւս նահանգներում ազատ վաճառել այդ միւսնոցն աշխատութիւնը:

—Պետերբուրգից նորերս նկարիչ Պոլիսկովը Կարմիր Խաչի օգոստոսական հովանաւոր Թագուհի Կաչսրուհի Մարիա Զեօգորովնայի պատկերը Մենելիկ Ուսնովանոք տարել է Հաբէշտան, որ պէտք է կախեն յա-

տուկ պատրաստած այն շինութեան մէջ, ուր դտնում է Հաբէշտանի Կարմիր Խաչի ընկերութիւնը:

—Եւպոնիայում պոստ-շոգենային ակսիօներական մի ընկերութիւն է հիմնել, որ պէտք է շատ ընդարձակ առևտրական շարաբերութիւններ սկսէ Եւրոպայի հետ:

—Լեհաստանի մի քանի կողմերում հրէաների մեծ թիւ զաղթում է Ամերիկա:

—Նորերս մի խումբ անգլիացի ճանապարհորդներ ուղղակի Նէապոլից Վարշաւի վրա ուղևորել են Սիբիր, չատկապէս ճանօթանալու այդ կողմերի սառնամանիքին և համեմատութիւն կազմելու Իտալիայի եղանակի հետ:

—Եւրոպական պետութիւնները թիւրքաց կառավարութեան նոր փոխառութեան համար հաստատ երաշխաւորութիւն չեն տալիս և այդ հարցը պարտմէնտներում վիճաբանութեան առարկայ չի լինի:

—Կ. Պոլսում լուր է տարածւած թէ չեղափոխականները նորից սկսում են իրանց գործունէութիւնը: Դուռը նախագրուշական լայն միջոցներ է ձեռք առնում, սակայն դիպլոմատական շրջաններում հաւատ չեն ընծաշում սուլթանի այս հնարած լուրերին:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐՔԵՐԱՎԱՍԹ ԹԱՏՐՈՆ Այսօր, կիրակի, յունւարի 26-ին կրներկայացնեն **ՀԵՆՁՆԻ ԵՒ ԳՐԻՏԻԼ Երկուշաբթի** Երգիչի խմբի բեմեփրսին:—ԱՐՄԻՆ:

Յունւարի 26-ին

«Թիֆլիսի ժողովարանում»

կրկայանայ

Պ Ա Ր Ա Ջ Ա Ն Դ Ե Ս

Յօգուտ ձրիավարժ կար ու ձեռ ուսումնարանի, որը պահպանում է քաղաքում տիկ. Սօփ. Դեմինդեան (Ճրնեայ իշխ. Աբամելիք)

ՄՈՒՏԵՐ 2 ՌՈՒՏԻ 10 Կ.

2-2

ԷՐԻՆՏՅՆ ՆՄԱՆԵՐԸ

«ԹԱԳԱՒՈՐ Ի ՏԱՆԻ ԴԱԽԻ»

«Արտատպած Տարապից»

Գործ անգլ պրոֆէս. Ինգրահամի

Թարգմ. ուղեղէնից

Յօդէի քաճ. Տէր-Պետրոսեանց

ԳԻՆԸ 1 Բ.

Դպրոցներին և գրադարաններին ղգալի գիշումն կրկնի:

Վ ա ճ ա ու ու մ ե ն հ ե տ ն ե ա լ	
ՄԵԾԱԴԻՐ ՊԱՏԱԿԵՐՆԵՐԸ	
Վեհափառ Հայրիկի . . .	20 Կ.
Իգմիրեան պատրիարքի . . .	50 »
Բաժնի	40 »
Դամառ-Քաթիսայի . . .	40 »
Պետրոս Ագամեանի (սակ.)	60 »
Իմ մի շնոցով կարելի է ստանալ	
«ՓԱՌՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» գինը 1 ր.	
Ընդունում եմ եւ նկարելու պատւէրներ:	
Գումարով ցանկացողներին գիշումն կրկնի:	
Դիմել՝ Тифлис, С. Согомонянц	
—въ ред. „Агбюръ“.	
5-4	

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԴՈՐ ՀԻՒՆ-ԴԱՆՈՅ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Առկիւա, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր. բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՌՕՏԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. փրաբուժութեան, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւններին:

Դ. Գ. ՉԻՎՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային 5.

Սին-բժշկ ԴՈՒՆՅԵՎԱՐՈՒԵՆԿՈ—10—11 ժ. կանանց և երէխ. 5.

Ի. Փ. ՊՐՕՏԱՍԵՎԻԻ—12—1 ժ. ա. կանջի, կոկորդի, քթի և կրծքի 5. երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ:

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին, երէխայից և նեարդային 5. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ:

Ա. Պ. ՎԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1½ ժ. ներքին և երէխայից 5.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

ՊՐՕՏԱՍԵՎԻԻ—5—6 ժ. երեքշ. հինգշ. և շաբաթ:

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5—6 ժ. երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ:

Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—6—7 ժ. սիֆիլիսի, մէզի և սեռական օրգաններին 5. ներքին և մօրթի 5.

Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ քիմիական և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է աւում մէզի, խիսի, արեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 Կ.: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ

ԱԼԲՈՄ-ԱԼՄԱՆԱԽ

4 դոշնով տպագրւած, 64 թերթիկներով վրայ, 101 հետաքրքիր և գեղեցիկ պատկերներ, նկարներ

ԳԻՆԸ 2 Բ.

Աղբիւր և Տարադի 96 և 97 թ. բաժանորդների համար 1 ր. 25 Կ.

Դիմել՝ Тифлис, Агбюръ կամ Тараз.

ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ
ЖУРНАЛЪ
для дѣтей школьнаго возраста
XXIX. „ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ XXIX.
съ приложеніемъ „Педагогическаго Листка“

для РОДИТЕЛЕЙ и УЧИТЕЛЕЙ

„ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ допущено Ученымъ Комитетомъ Министерства Народнаго Просвѣщенія для ученическихъ библиотекъ среднихъ учебныхъ заведеній, городскихъ и уѣздныхъ училищъ и для сельскихъ библиотекъ; одобрено Ученымъ Комитетомъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по учрежденіямъ Императрицы Маріи и Главнымъ Управленіемъ Военно-учебныхъ заведеній.

Въ журналѣ „ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ помѣщаются: а) повѣсти, рассказы, легенды и сказки (оригинальные и переводные); б) стихотворенія; в) историческіе очерки и біографіи замѣчательныхъ людей; г) популярно-научныя статьи, знакомящія съ природою и человекомъ; д) путешествія; е) мелкія статьи (по бѣду свѣту, изъ книгъ и журналовъ); ж) шутки, игры и занятія; з) задачи, ребусы, шарады и проч.

При журналѣ „ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ издается „Педагогическій листокъ“, выходящій четыре раза въ годъ отдѣльными книжками отъ 4 до 6 листовъ. Большая часть статей „Педагогическаго листка“ посвящается домашнему воспитанію, элементарному обученію и вопросамъ по народной школѣ. Въ „Педагогическомъ листкѣ“ помѣщается періодическій указатель дѣтской и учебной литературы, содержащій въ себѣ краткое описаніе и разборъ вновь выходящихъ книгъ для дѣтей, учебниковъ, руководствъ и пособій для родителей, воспитателей и учителей. Въ журналѣ „ДѢТСКОЕ ЧТЕНІЕ“ въ 1897 году примутъ участіе: Альбовъ М. Н.—Баранцевичъ К. С.—Борисовъ Н. А.—Вагнеръ Н. П.—Вагнеръ Ю. Н.—Величко В. Л.—Глинскій Б. Б.—Гольцевъ В. А.—Ермиловъ В. Е.—Засодимскій П. В.—Зенченко С. В.—Карзинъ Н. Н.—Коропчевскій Д. А.—Корелинъ М. С.—Лавровъ В. М.—Ладыженскій В. Н.—Лукашевичъ К. В.—Маминъ-Сибирякъ Д. Н.—Мачтетъ Г. А.—Михаловскій Д. Л.—Михѣевъ В. М.—Монастырскій А. Н.—Невѣжинъ П. М.—Немировичъ-Данченко Вас. Ив.—Немировичъ-Данченко Вл. Ив.—Острогорскій В. П.—Потаненко И. Н.—Рубакинъ Н. А.—Семеновъ С. Т.—Сергѣенко П. А.—Сизова А. К.—Скабичевскій А. М.—Соловьевъ-Несмѣловъ Н. А.—Станюковичъ К. М.—Чехова Ан. П. и др.

Въ художественномъ и музыкальномъ отдѣлахъ: Андреевъ В. И.—Гуганова И. Г.—Литвиненко П.—Кашкинъ Н. Д.—Корещенко А.—Чичаговъ К. Н.

На 1897 годъ редакция „ДѢТСКАГО ЧТЕНІЯ“ имѣетъ уже для печатанія двѣ большія повѣсти „Поднебесный аулъ“ Вас. Ив. Немировича-Данченко, съ рисунками К. Н. Чичагова, „Два таланта“ И. Н. Потаненко, рассказы К. М. Станюковича, Д. Н. Маминъ-Сибиряка, К. С. Баранцевича, Г. А. Мачтета, В. М. Михѣева и др.

Январская книжка 1897 г. выйдетъ до праздника Рождества.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА ГОДЪ:

Безъ доставки въ Москвѣ 5 руб.; съ доставкою и пересылкою во всѣ г.г. Россіи 6 руб.; за границу 8 руб.; на полгода 3 руб.; на четверть года 1 р. 50 к.

Подписка принимается въ редакціи: Москва, Тверская улица, д. Гиришапа, кв. 40—Дм. Ив. Тихомирова.

При редакціи книжный складъ, „Библиотека Дѣтскаго Чтенія“, — каталогъ высылается бесплатно.

Издательница Е. Н. Тихомирова. Редакторъ Д. Н. Тихомировъ.

3—2.

Общественно-педагогическая и литературно-еженедѣльная газета

„ЖИЗНЬ и ШКОЛА“

съ ПРИЛОЖЕНІЕМЪ
„ШКОЛЬНОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

ПОДЪ РЕДАКЦІЕЙ **М. Виноградова.**

Цѣна за годъ съ перес. и дост. 5 руб., на полгода—3 р., и на 3 мѣс. 2 р.; для начальныхъ школъ и народныхъ учителей—4 р. въ годъ, за границу 6 руб. Допускается разсрочка платежа—по соглашенію съ Редакціей. Оставшіеся въ небольшомъ количествѣ полные комплекты газеты за 1893 г. и 1894 г. можно получать по два руб., и 1895 и 1896 г. по 3 руб. за годъ. (Новые подписчики при выпускѣ газеты за прежніе годы, сверхъ того, пользуются 50% уст.). Библиотеки и безплатныя читальни пользуются особою уступкою. Подписчикамъ предоставляется помѣщать безплатно всякія объявленія, относящіяся къ сироту и предложенію труда, а именно: по найму учителей, гувернантокъ, боннъ и т. п., а также по продажѣ изданій, книгъ и проч. Отъ учебныхъ заведеній принимаются объявленія объ условіяхъ пріема и поступленія въ нихъ, а также объ имѣющихся вакансіяхъ учащихся и учащихся.

Вышедшіе №№ „Жизнь и Школа“ и „Школьнаго Обзорія“ тек. г. по требованію, высылаются наложеннымъ платежомъ на счетъ конторы.

Доставившему подлинку на десять экземпляровъ—одинадцатый безплатно.

Подписка принимается въ главной конторѣ „ЖИЗНЬ и ШКОЛА“ и „ШКОЛЬНОГО ОБОЗРѢНІЯ“: С.-Петербургъ, Загородный пр. 34.

3—2.

Еженедѣльный художественный и юмористическій журналъ
нарикатуръ

ХІХ г. „ШУТЪ“ ХІХ г.
НА 1897 ГОДЪ

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ: съ пер. и дост. Безъ перес. и дост.

На годъ 7 руб. — 6 руб. 50 коп.

На 6 мѣсяцевъ 4 „ — 3 „ 50 „

За границу 10 „ —

РАЗСРОЧКА по соглашенію съ конторою.

АДРЕСЪ РЕДАКЦІИ

С.-ПЕТЕРБУРГЪ, СПАСКАЯ, 17.

ВЪ ТЕЧЕНІЕ ГОДА ЖУРНАЛЪ „ШУТЪ“ ПОМѢЩАЕТЪ:

Болѣ ТРЕХСОТЪ раскрашенныхъ рисунковъ (хромолитография).

Болѣ ТЫСЯЧИ карикатуръ—Перомъ и карандашемъ.

Не менѣ СЕМИСОТЪ столбцовъ разнообразнаго юмористическаго текста.

ТЫСЯЧИ стихотвореній, рассказовъ, анекдотовъ, курьезовъ, шарадъ, задачъ, ребусовъ и т. п.

КАРИКАТУРЫ-рецензіи на всѣ новыя пьесы, даваемыя на сценахъ столичныхъ театровъ.

КАРИКАТУРЫ на худож. выставки, скачки, маскарады, гонки и т. п.

ПОРТРЕТЫ выдающихся дѣтелей.

Въ каждомъ № журнала, въ теченіе года, будетъ печататься: „ПОРТРЕТНАЯ ГАЛЛЕРЕЯ ГЕРОЕВЪ и ГЕРОИНЬ ДНЯ“.

За редактора—издатель Р. Голике.

6—2.

ОДЕССА

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1897 ГОДЪ
(8-й годъ изданія).

НА ОВЩЕДОСТУПНЫЙ МЕДИЦИНСКИЙ ЖУРНАЛЪ

„АКУШЕРКА“

24 №№ въ годъ (въ 12 книжкахъ).

Подписная цѣна съ пересылкой на годъ 3 руб.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ:

1) Въ редакціи журнала „Акушерка“ въ Одессѣ.
(адресъ почти извѣстенъ).

2) Во всѣхъ книжныхъ магазинахъ.

3) Во всѣхъ почтовыхъ конторахъ съ наложеніемъ платежа.

Экземпляры „Акушерки“ прежнихъ лѣтъ въ сборищ-
рованныхъ книгахъ продаются: 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 и
1895 гг. по одному рублю за книгу, 1896 г. для подписываю-
щихся и на 1897 г. по два руб. за экземпляръ, для прочихъ
же по три руб. (Всѣ цѣны съ пересылкой).

РУКОВОДИТЕЛЬ ПОВИВАЛЬНОЙ БАБКИ

Д-ра АРТЕМЬЕВА

высылается за 30 к.

(можно почтовыми марками). Съ требованіями обращаться
прямо въ редакцію „Акушерка“ въ Одессу.

Обм. 1—3.

ОБРАЗОВАНИЕ

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ И НАУЧНО-ПОПУЛЯРНЫЙ ЖУРНАЛЪ.

Задачи журнала: 1) содѣйствовать самообразованію и расши-
ренію знаний путемъ ознакомленія въ общедоступныхъ ста-
тяхъ и сочиненіяхъ (преимущественно по общественнымъ, нрав-
ственнымъ и естественнымъ наукамъ) съ основными вопро-
сами знанія въ различныхъ его областяхъ, съ новѣйшими те-
ченіями въ литературѣ и наукѣ; 2) сообщая о всѣхъ достойныхъ
вниманія фактахъ изъ жизни и литературы въ Россіи и загра-
ницей, выяснять общественное значеніе вопросовъ образо-
ванія (преимущественно народнаго) и ихъ связь съ зна-
нью и 3) утверждать въ обществѣ правильные взгляды на
образование и его задачи, указывая на его нужды и средст-
ва къ ихъ устраненію.

Кромѣ статей научно-популярныхъ и общепедагогическихъ (чи-
сломъ болѣе 100 за годъ), ежемѣсячные отдѣлы. Библиографія
(на этотъ отдѣлъ обращено особенное вниманіе даются под-
робные отзывы о всѣхъ заслуживающихъ вниманія общеоб-
разовательныхъ и научно-популярныхъ сочиненіяхъ, книгахъ
для народа и для дѣтей; журнальные обзорные отмѣчаетъ
все наиболее интересное въ общей печати). Письма изъ про-
винціи.—На Западѣ (Новыя теченія въ литературѣ и жизни
заграницей). Изъ области знаній (научныя бесѣды).—Хрони-
ка.—Статистика образованія.

Въ 1897 году предполагается значительно расширить отдѣлы
Хроники и ввести новые отдѣлы: Новости литературы и
науки за границей и Обзоръ иностранныхъ журналовъ.
Журналъ выходитъ ежемѣсячно (1-го числа) книжками около
15 печатныхъ листовъ.

Къ журналу въ 1896 году были даны два приложенія.

Исторія первобытнаго человѣчества. М. Гернеса
пер. съ нѣмец. съ примѣч. и предисл. Н. Березена
съ 45 рис.

Исторія человѣческой культуры. І. Гонеттера пер.
съ нѣмец. М. Чепинской.

Цѣна за годъ съ приложеніями 5 р. съ пересылкой.

Адресъ редакціи и конторы: С.-Петербургъ, Басковъ пер., 22.

Редакторъ-издатель Александръ Острогорскій.

Обм. 3—1.

ПОПУЛЯРНО-НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛЪ

VIII г. ПРИРОДА и ЛЮДИ VIII г.

Подписной годъ начинается съ 1-го Ноября.

ЕЖЕНЕДЕЛЬНЫЙ ИЛЛЮСТРИРОВАН. ЖУРНАЛЪ
ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: 5 руб. безъ доставки. Съ доставкой и
пересылкою во всѣ города Россійской Имперіи шесть рублей

Заграницу восемь руб. съ пересылкою.

СЪ ЕЖЕМѢСЯЧНЫМЪ ПРИЛОЖЕНІЕМЪ

подъ общимъ заглавіемъ:

„ПОЛЕЗНАЯ БИБЛИОТЕКА“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: 5 руб. безъ доставки. Допускается раз-
срочка: при подпискѣ 3 руб. и къ 1 мая остальные.

Годовые подписчики въ теченіи 1897 года получаютъ:

52 еженедѣльныхъ №№. Каждый номеръ, въ размѣрѣ 2
листа большаго формата (16 стр. плотной печати), зак-
лючаетъ въ себѣ 6—8 большихъ статей, не исключая
мелкихъ, и 8—12 художеств. рисунковъ.

12 Ежемѣсячныхъ книгъ, издано отпечатанныхъ на гла-
зированной бумагѣ съ иллюстраціями, объемомъ каждая
отъ 160 до 200 страницъ убористой печати.

Въ №№ журнала въ настоящемъ году будутъ помѣщены:
„Лѣсной бродяга“. Очеркъ ꙗ А. В. Елисеѣва. „Русская колонія
на тихомъ океанѣ“. Романъ въ 3-хъ частяхъ Н. Н. Соколова.
„Пророческіе видѣнія“. Иллюстрированный очеркъ В. Семенова.
„Фрѣтонъ Нансенъ“. Очеркъ В. В. Витнера. „Погибшія и поги-
бающіе“. (Очерки изъ исторіи доисторическихъ животныхъ). А. Ка-
рицкаго. „По роднымъ краямъ“. Иллюстрированные очерки проф.
Н. Ю. Энгельса и проф. А. М. Никольскаго. „Симонъ Боліверъ“. Очеркъ
Ф. Волгина. „Выращиваніе растений по волѣ человека“. Естественное объясненіе того чудовищнаго роста растений, ко-
торый наблюдался путешественниками въ „чудесахъ“ индій-
скихъ факировъ. Очеркъ В. Витнера съ рис. „Исторія бани у
разныхъ народовъ“. (Извлеченіе изъ книги д-ра С. Груздева).
„Ча рубенъ“. Очерки Закаспійскаго края. Изъ записокъ тури-
ста Б. Поточкаго. „Въ странѣ полумѣсяца“. Очерки и картины
изъ современной жизни Турціи. Юрія Казі-Бека. „Астрономи-
ческіе очерки“. К. Фламмаріона и проф. С. Н. Глазенапа. „От-
куда происходятъ мысли“. (Описаніе мозга и его дѣятельности).
Д. Фигге. „Идеопластика“. (Очерки, въ которыхъ читатели най-
дутъ естественное объясненіе тѣхъ „чудесъ“ медиумизма, кото-
рыя спириты называютъ „духами“. Въ pendant по очерку
„Идеопластика“ будетъ идти статья „Фальсификація духовъ“, гдѣ
читатели ознакомятся съ разными поддѣлками и обманами
профессиональныхъ медиумовъ и многихъ гг. спиритовъ В. В.
Витнера. „Столицы міра“. Очерки ꙗ В. П. Желиховской. М. А.
Вернова и др. „Наши сосѣди“. Очерки Китая, Персіи и Японіи
„Герои телеграфа. Д. Менро.

Въ книгахъ „ПОЛЕЗНОЙ БИБЛИОТЕКИ“ будутъ напечатаны
слѣдующія сочиненія:

1. „На верблюдахъ“. Очерки и картины изъ жизни въ Средней
Азій. Н. Уралова. 2. „Какъ узнать характеръ человѣка“. Опре-
дѣленіе характера по чертамъ лица (физиогномія), по почер-
ку графологія, по рукамъ хиромантія, по головѣ (краниологія)
и т. д. Очерки Гр. Ф.—та. 3 и 4. „Натуральность на Ла-Платѣ“. У.
Г. Хэдсона. Съ рисунками. Перев. съ послѣдняго англійскаго
изданія. 5. „Наши родичи“. (Изъ воспоминаній о славянскихъ
земляхъ). Очерки и рассказы В. П. Желиховской. 6. „Естествен-
ная исторія въ разсказахъ“. Альфреда Мильса. 7. „Общедоступ-
ная ниротехника“. Руководство къ приготовленію домашними
средствами фейрверкъ. Д. Озеркова. Съ многими рисунками. 8.
„Современная Турція“. Очерки и рассказы о царствѣ османовъ.
Юрія Казі-Бека. 9. „Исторія электричества“. Дюно Менно. Пе-
реводъ съ англійскаго. 10. „Во льдахъ и снѣгахъ“. (Путеше-
ствіе на о-въ Колгуевъ). Пер. съ англ. А. Филиппова. 11. „Ис-
торія воздухоплаванія“. По Л. Фигге и др. источникамъ со-
ставилъ Гр. Ф.—тъ. 12. „Въ дебряхъ Азій“. Очерки экспедицій
ген.-м. Левцова. Обработалъ Н. Снолсвъ.

За 1889—1890 и 1896 гг. журналъ весь разошелся; за 1891.
1892, 1893, 1894 и 1895 гг. осталось небольшое количество.
Цѣна со всѣми приложеніями за каждый годъ четыре рубля
въ роскошномъ коленкоровомъ переплетѣ пять рублей. Пере-
сылка за 9 ф. (въ переплетѣ 10 фунт.) по разстоянію.

Съ требованіями обращаться въ главную контору
журнала „ПРИРОДА и ЛЮДИ“: С.-Петербургъ,
Стремянная, № 12, собств. домъ.

Издатель П. Сойкинъ.

Редакторъ С. Груздевъ.
Обм. 3—1.

ՊԱՐԻԶԻ ՄՈԴԱՆԵՐ

№ 4 Յաւերած Աղբիւր-Տարազի Յունւար 1897 թ. № I

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

1. Քաղաքային զոհստ. Առաջի կողմից հարթ իւրկաւ և ետևից երեք ծալով արծաթանման մոխրագոյն ծաղկեայ մետաքսից: Աստառը նոյնպէս մետաքսեայ: Կորսած-բոլէ-րօն՝ արծաթագոյն մետաքսից, վարդագոյն կէտերով, զարդարուած է պողպատէ հոլունքով (ստէկիարուած): Թւեր արքայաթանման մոխրագոյն ծաղկեայ մետաքսից — էպոլէտներով՝ վարդագոյն կէտերը վրան: Բարձր գօտի-կորսեղէն սև մետաքսից: Օձիքը և փողպատը վարդագոյն զազից: Սև փետրից գլխարկը զարդարուած է մոխրագոյն փետուրներով և լէնտերով: Պահանջուած է. արծաթագոյն մետաքս 15³/₄ արշ., սև մետաքս 1¹/₄ արշ., աստառ 15³/₄ արշ.

2. Երեղ վերարկու բրօշէ ատլասից, բամբակով և ատլասով: Ալիքանման բաճկոնակը կարած է գառան մորթուց, տակից թաւիշով և վերջանում է ամեն կողմից կոկիլէի նման: Մէջիցի օձիքը իջնում է շատ ցած և տարածուած է առաջի հարթ կողմը, կապուած է թեզանիքի նման, որ կարուած է մորթուց:

3. Հարուստ վերարկու բրօշէ ատլասից մորթով զուգած: Ըբեղ բաճկոնակը անցնելով ուսից զարդարուած է մէջքը: Առաջից՝ սկսած վերևից մինչև ներքև անցնում է երկար շարք: Այդ շարքը բաժանուած է բաճկոնակից թաւշեայ օձիքով, որ ծալած է հովհարի նման: Լացն թւեր թեզանիքով:

4. Գլխարկ լայն փէշերով, առաջի կողմից բարձրացրած սև ատլասէ կոկարդով, որը պահուած է հաշիւայի բանար: Գլխարկը շրջապատուած է մանր փետուրներից և առաջի կողմից երկու մեծ փետուր:

5. Գլխարկ այցելութիւնների համար կապտի ձևով, երկու էգրէտկաներով, թւերի նման և ժէանման աստղի՝ առաջի կողմից:

6. Գլխարկ այցելութիւնների համար զարդարուած է առաջի կողմից սև թաւշեայ բանտով և փետուրէ էգրէտկայով:

7. Մանուշակ: Երկուստարգ օրիորդի համար զգեստ: Բաց գոյն ատլասէ կորսած կիրասան բացուած է սպիտակ մուսլինի վրայ: Մանուշակից կազմած դրասանգը զարդարուած է օձիքը և թւեր: Բաց գոյն ատլասէ իւրկան զարդարուած է կողբերից, օձիքը և գօտին մանուշակներով: Մանուշակները ամրացնում են սանրուածքի մէջ: Սպիտակ

ձեռնոցներ: Կիսակօշիկները նոյն գոյնի, ինչպէս և դուրպանները: Պահանջուած է. ատլաս 6¹/₄ արշ., մուսլին 3³/₄ արշ.

8. Պիէրօ: Սպիտակ ատլասէ բլուզը և վարդիկը զարդարուած է դեղին մետաքսեայ կոճակներով: Օձիքը սպիտակ զազից: Սպիտակ ատլասից գլխարկը զարդարուած է դեղին կոճակներով: Ձեռնոցները սպիտակ: Կիսակօշիկները սպիտակ ատլասից դեղին կոճակներով: Պահանջուած է. սպիտակ ատլաս 7¹/₂ արշ., դեղին ատլաս 2 արշ.

9. Մարկիտանուհի, Կանաչ մահուդ է դոմանը սև շնուրներով: Առաջի կողմից երևում է սպիտակ մահուդէ բաճկոնը: Օձիքը սև թաւիշից: Փողպատը սպիտակ ատլասից: Պիսի իւրկան կանաչ մահուդից: Կիսակօշիկները կանաչա-սևագոյն: Գլխարկը սև, սպիտակ էգրէտկայով: Սպիտակ ձեռնոցներ: Պահանջուած է. կանաչ մահուդ 3³/₄ արշ., սպիտակ 1¹/₂ արշ., մուսլին 1¹/₂ արշ.

10. Փոքր աղջկայ զոհստ (մէջք և առաջը): Իւրկան սև բրդէ կտորից՝ ատամնաձև կտրուած կապոյտ թաւիշի վրայ: Ուղիղ պալտոն կապոյտ թաւիշի կոճկուած է երկու կարգ մետաղէ կոճակներով և ատամնաձև կտրուածները կարուած են մորթով: Լացն դարձուածքները օձիքը մորթուց: Կիսայայն թւեր կապոյտ թաւիշից: Գլխարկը կապոյտ զարդարուած է լէնտաներով և փոքրիկ էգրէտկայով: Պահանջուած է. կապոյտ բրդէ կտոր 2³/₄ արշ., թաւիշ 3 արշ., մետաքսի աստառ 6 արշ.,

11. Վեստ-պիսէ (մէջքը և առաջը) անգլիական երկգոյն մահուդից, բէժ և կանաչ ծալ-ծալ ամրացնում է շնուրով զարդարած կոկէտկային: Միջին ծալը զարդարուած է մետաղէ կոճակներով: Օձիքը ասղնագործ միտաքսի աստառով: Թւեր փոքր բաբերով զարդարուած է շնուրով: Աստառը բէժ ատլասից: Այս զգեստը շատ յարմար է ճանապարհորդելիս: Պահանջուած է. մահուդ 2³/₄ արշ., աստառ 6¹/₄ արշ.,

12. Մատինէ կանաչ և վարդագոյն սիւրալից զարդարուած է լացն հինգ կարգ հաւաքած բերտայով: Այդ բերտան կոկիւած է վարդագոյն փետուրներով: Թւեր երկու բուլիով և նեղ թեզանիքով փետուրներով կարուած: Կանգնած օձիքը զարդարուած է փետուրներով:

13. Բալի դերիա թաւիշից: Առաջը, որ տրէնից է, բաժանուած է միջանկեալներով մետաքսակար մուսլինով, հաւաքած աստառի վրայ բաց գոյնը ատլասից: Կոկիլէն

1. Քաղաքային զոհստ.

Դ.

ԼԵ
յո Ի
այ

բաշ-

Ե:

ԻՅ 2
ՀԱԿ-
ԵՄԿԱԼ

Ա ԳԼԱ-
ԿԻԱԻ

ԵՆԻԻ:
ՕԼՈՆԻԱ
ՕԼՈՎԱ.
ԵՆՈՎԱ.
ՍՈԳԻ-

Ա. Կա-
իրօփ.
Վերջ.
Վեհա.

Ի, Կո-
նիճիմ-
ԵԱՆԻ Ս
ԵԴԵՎԱ.

ԵՄՐԻ-
ՐԿԻՆԻ
ՕՆՈՄԻ-

ՍՕՏ-
ՍՕՏԻՆ.
Ի ՆԱԻ-

ԿՕՏՈ-
ՕՇԵՐԿՅ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ
ԵՄԿԱԼ

Թաւիշից ատլասի վրայ միանման բաժանում է երկու կողմից էլ երկու միջանկեալը տրէնից և առաջից: Նոյնանման կոկիլիէով կարւած է կորսածի կտրւածքը շէմիզէտի վրայ մուսլինից կարւած: Թւեր նոյն մասլինից:

14. Տանր հագնելու զեղեցիկ դերիա բէնգալինից, կրուժէվից և կրէմի գոյն պրոշիվից: Ծալ-ծալ առաջը ամրացրած է քառանկիւնի մետաքսէ կոկէտկաչին, որ ճածկւած է կրուժեմալով: Առաջից և յետից կարւած են պրոշիւկա-

իւբկան հաւաք է, բաւական երկար, ամրացրած է կորսածին նոյնանման դօտիի տակ: Լայն թւքը թեղանիքով: Զարգարանքը փէշի, բէրտի, թէզանիքների, դօտիկի և օձիքի վրայ: Պահանջւում է. 3 արշ. կտոր, 32 արշ. թաւիշէ լենտ:

2. Չքնդ վերարկու.

ներ: Գօտիկը ագրամանտից, լայն թւքը զարդարւած է կռանը ձգւած է լէնտ: Թւեր ներքի մասը հարթ է, զարդարւած է: Կոճկւածքը առաջից աննկատելի է: Կոկէտկան կոճկւում է ուսի վրայ և կողքից: Կանգնած օձիքը նոյնպէս կոճկւում է կողքից: Պահանջւում է. 16 արշ. բէնգալին, 1½ արշ. կրուժէմալով, 12 արշ.

15. 5—6 տարեկան աղջկայ դերիա բաց կապոյտ բրդէ կտորից և սև թաւիշէ լէնտից: Առաջի և յետի կորսածքը կարւած է հաւաքած բերտով կարւած կլոր կոկէտկաչին,

3. Հարուստ վերարկու.

Կ Ա Դ Ր Ի Լ

Կագիլը ծաղումով ոչ թէ ֆրանսիական, այլ անգլիական պար է: Countrydance, աչինքն դիւզական, կամ գիղջուկի պար: Ֆրանսիացիները աղաւաղեցին այդ անունը և անւանեցին Contredanse.

Անգլիացիները հնարեցին այս պարը, իսկ ֆրանսիացիները ընդհանրացրին: Անգլիական այս պարը 1710 թւա-

կոր-
նիքով
և
թա-

կանից Փրանսիայում սկսեցին շատ պարել և անւանում էին anglaise.

Անցեալ տարւոյ վերջերում կաքաւորների ժողովը այս պարը անւանեց կադրիլ, բաժանելով նախ միայն հինգ ֆիգուրների՝ 1) le pantalon, 2) l'été, 3) la trenis, 4) la pastourelle, 5) la pule, իսկ վերջերը աւելացրին և վեցերորդ ֆիգուրը, իբրև ֆինալ.

Առաջի ֆիգուրին պարողները միմեանց հետ ծանօթանում են, տիկիները դիմացիների հետ սերտ բարեկամութիւն են հիմնում, chaine des dames, ծանօթանում են և իրանց visavis կաւարներին հետ և ապա իւրաքանչիւրը վերադառնում է իր տեղը.

Երրորդ ֆիգուրին տիկիները իրանց կաւարներին դաւաճանելու ձգտումներ են ցոյց տալիս, գնում են visavis իներին ընդ առաջ, բայց դարձեալ բաւականաչափ նախապատրաստւած չլինելով վերադառնում է իւրաքանչիւրն իր ապաստանարանը. կարճէք մի տեսակ հաշտութիւն է կայանում.

Երրորդ ֆիգուրին նորից դաւաճանութեան

թէև շատ ուշ, այնու ամենայնիւ դառն փորձերից յետոյ համոզւած, որ երջանկութիւնը

խաղաղութեան, անդորրութեան և հեղ, անդադրում աշխատութեան մէջն է. Որ փութորկը, ուրիշի ինչքը թալանելը մաշող են և չարիք բերող.

Այս պարը իր ներքին բովանդակութեամբ մարդու կեանքն է ներկայացնում, որ այժմ աղաւաղած կորցրել է իր սկզբնական դրացիօզ ձևերն ու նշանակութիւնը.

ԱՅՈՒՆ ԵՒ ԱՅՈՒՆ

I

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Մօտ ժամանակներս Ամերիկայում տեղի ունեցաւ մի հարսանիք, որ շատերի ուշադրութիւնը գրաւեց...

Իրա պատճառը ամուսնացողների զառամեալ հասակն էր. Փեսացուն 103 տարեկան, իսկ հարսնացուն 101 տարեկան էր. Պսակելուց յետոյ դրանք զբօսանք կատարեցին մի կառքով, որ շինւած էր 83 տարի առաջ:

II

Դերմակի աղջիկը Թալուհի

Մեծ ուրիշանութի մէջ կան մի քանի մանրիկ կղզիներ՝ Իլլիկա անու-

4 Գլխարկը լալն փէշն րով.

5 Գլխարկ այցելութիւնների համար.

հզօր ցոյցներ են երևում և սկսում է իրարանցում. Այստեղ կաւարները իրանց էլ չեն կարողանում զսպել, ընկճում են տիկիների խարդաւանանքներին, մասնակցելով աւարառութեան.

Չորրորդ ֆիգուրին կաւարները, օտար տիկիներով հրապուրւած, դաւաճանում են իրանց հարազատ կանանց. Տիրում է նրանց մէջ խռովութիւն, բայց վերջի վերջոյ մի կերպ համաձայնութեան են գալիս և հաշտւում իրանց տիկիների հետ.

Հինգերորդ ֆիգուրին փոփոխմիտ տիկիները միմեանց հակառակ բանակն են անցնում, իրանց կաւարներին թողնելով միայնակ, բայց վերջիններս մի կերպ համոզում են նրանց տուն վերադառնալ.

Վեցերորդ ֆիգուրին changement des dames, միմեանց ձեռից լսում են visavis տիկիներին, բայց դարձեալ ձանձրանալով տիկիները վերադառնում են իրանց կաւարների մօտ յօգնած, վաստակած,

6. Գլխարկ այցելութիւնների համար.

նով 1890 թ. դրանց մօտ մեծ ալեկոծութիւն պատահեց... Խորտակեց մի ամերիկական նաւ, որի գնդապետը Պոբբսը պատահմամբ աղատուեց և մտաւ այդ կողմերը: Նա շուտով ընտելացաւ իր նոր կեանքին և կիսավայրենի բնակիչներին սովորեցրեց զէնք բանեցնել: Դրա շնորհիւ Իլլիկացիները յաղթեցին իրանց թշնամիներին և նաւանցին հարեան վայրենիներին... Իլլիկացի իշխանը չափազանց ուրախութիւնից այնքան խոզի միս և բանան կերաւ, որ դրանից մեռաւ:

Երախտագէտ իլլիկացիները նրա փոխարէն իշխան ընտրեցին Պոբբսին: Այդ ժամանակ Պոբբսը Նու-Եօրկից հրաւիրեց և իր կնոջը, որը մի հասարակ դերձակի աղջիկ էր: Նա հանդիսաւոր կերպով ընդունեց իշխանական դահլիճ և իր կնոջն էլ իշխանուհի հրատարակեց:

III

Խնջողիս քարածուխից ալմաստ պատրաստել

Փրանսիացի բիւրիկոս Մուարնը հնարել է մի էլէկտրական վառարան, որի միջոցով կարելի է քարածուխից ալմաստ պատրաստել: Ահա թէ ինչպէս. այդ վառարանը առաջացնում է ահակին տաքութիւն (3000°), որի ազդեցութեամբ քարածուխի մի քանի մասերը կերպարանափոխւում են և չանկարծակի սառցելուց ու պինդ սեղմելուց իս-

լայն ծայրը—(որը կոչում է բաժակին)—դէպի հարաւ: Ուրեմն այդ բոյսի միջոցաւ մարդ կարող է ճիշդ կերպով որոշել աշխարհի կողմերը:

VI

ԶԳՈՒՆԱՅԻՔ ԿՕՐՍԵՏԻՑ:

Մօտ ժամանակներս Լօնդօնում երկաթուղու վագօնի մէջ մի ջահել աղջիկ ուշադնացեցաւ... Նրան իսկույն տարան հիւանդանոց, որտեղ նա կարճ ժամանակից յետոյ մեռաւ: Բժշկական քննութիւնից երեւաց, որ ողորմելին իր կօրսետի պատճառով է շուտափոյշ մահաւան արժանացել: Ծնողները պատմեցին, որ նա շատ էր ուզում մէջքը բարակացնել, ուստի և երբէք վրայից չէր հանում կօրսետը: Նույն իսկ գիշերները քննում էր նրանով: Հետեւանք եղաւ այն, որ գեղանի աղջիկը հետզհետէ նիհարացաւ: Նրա փաշտաղը ձևափոխւեց, կրծքի վրայ երեւցին մսահանձոցներ և վերջապէս նա զոհ գնաց իր անմիտ արարքին:

VII

ԿՕՐՍԵՏԻ ՀԱՎԱՌԱՅԻՔՆԵՐԸ

Կանանցից շատերը վաղուց արդէն զգում են կօրսետի վնասակարութիւնը, ուստի և աշխատում են վերջացնել նրա դործունէութիւնը: Մօտ ժամանակներս Բերլինի կանաչք մի ժողով էին գումարել, որի մէջ որոշեցին կօրսետի փոխարէն մի նոր ձևի վերնագրեւոտ հնարել: Կատարած փորձերը արդէն յա-

8 Պիերրո

7 Մանիշակի դեռահաս աղջկաչ զգեստ կական ալմաստի կտորներ են դառնում: Աւելի մաքուր ալմաստ ստանալու համար Մուասանը իր վառարանի միջոցով քարածուխը հալում-խառնում է երկաթի հետ. ապա չանկարծակի սառեցնում, սեղմում, որով և ստանում է ալմաստի չափազանց մանր կտորներ:

IV ՊՈՂՊՈՍԻ ՄԷՋ ԻՆ ԱԼՄԱՍՏ ԿԱՅ

Ինչպէս յայտնի է, պողպատը բաղկացած է երկաթից և ածխածինից: Փրանսիացի գիտնական Բօսէլը պողպատը բիւրիական վերլուծութեան ենթարկելով, գտել է, որ նրա մէջ ալմաստի կտորներ կան: Սակայն այդ կտորները շատ մանր են և նկատւում են միայն լաւ խոշորացոյցով: Այդպիսի մի ալմաստի ամեն մի կտորի դրամագրիւք հաւասար է 0,5 միլլիգրամին:

V ԲՈՅՍԸ — ԿՈՂՄՆԱՅՈՅՅ

Ամերիկացի Միացեալ Նահանգներում գտել են մի բոյս՝ «Silphium Laciniatum» անունով, որը կարող է ծառայել կողմնացոյցի փոխարէն: Նրա տերևները բաւական մեծ են և սրածալր և միշտ այնպիսի դիրք են բռնում, որ սուր ծայրը ուղղած է լինում դէպի հիւսիս, իսկ

9 Մարկիտան

Հարաւ
կերպով

ԻՅ.

Լօնդօ-
նի մէջ
նայե-
տարան
ա կարճ
ա Բժշ-
եաց, որ
պատճա-
ան ար-
պատմե-
նուում
աւտի և
ամ կօր-
քը քի-
նքը և
աղջիկը
նր-
ի կրծքի
ծուցներ
նայ եր

ՆԵՐԸ

վաղուց
որ վնա-
և աշ-
նրա
Ժամա-
այք մի
րի մէջ
որն մի
հնարե-
լէն յա-

14. Տանը հագնելու շքեղ դերիս

15. 5-6 տարեկան աղջկայ դերիս

12 Մատինէ

Զուշի. Տ. Մ. Ա. Ձը գիտէք, թէ ինչ գոյնի բօս առնէր ձեր վիզը փամաժեղու համար, այդ կարող ենք ասել: Բայց գոյներով փետուրից բօս շատ մոդում է: Այդ տեսակները ամեն հագուստի վրայ էլ բանեցնում են:

Ալեքսանդրօպօլ. տիկ. Ա. Թ. Սեւ գոյնը երբէք մոդից չի ընկնում: Սպիտակ ձեռնոցներ կարելի է հագնել ամեն գոյնի հագուստի հետ:

Գորի. Հայ զինւորներին. Ձեր խնդիրը կատարեցինք:

Օշական Թ. Վ. Վերագործրինք 2 ր. ձեր դրամեր Տր. Վազար. ազգականին:

Ալեքսանդրօպօլ. Օր. Վարդենի. Պարիզի մոդերը առայժմ չենք զատում Տարազից, այնպէս որ, Տարազ ստացողը կունենալ եւ Պարիզի մոդերը ու եթէ ուղարկի 2 ր. կըստանայ միւս բոլոր պրէմիաներն էլ:

ԱՖՈՐԻՋՄՆԵՐ ՍԻՐՈՅ ՄԱՍԻՆ

Սէրը Աստուծ է, և մեռնել. — կրնա՞նա կի սիրոյ մի մասնիկին, դառնալ գէպի ընդհանուր և մշտական ապրիւրը:

Կուն Լ. Ն. Տօրսօյ.

Սիրոյ առաջի նշանը սոցամարդկանց մէջ անհամարձակութիւնն է, կանանց մէջ համարձակութիւնը:

Վիկտոր Հիւզօ

ջող ելք են ունեցել: Նորաձև վերնագգեստը պէտք է պատրաստել ձգւող կտորից և հագնել բոլոր շորերի վրայ «Փիգարոյի» ձևով:

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Բազու Օր. Հ. Գ. Փարթամ քաղաքում դուք կամենում էք համեստ հագնել, բայց ճաշակով: Պարիզի մոդերը փարթամ հագնելու օրինակներ կարող են ձեզ տալ, իոյնպէս եւ համեստ հագուստի շատ ձևեր: Բայց թէ մի օրում կարողանան նրանք եւ ձեր ճաշակը կրթել, ազնւացնել, այդ անկարելի է:

14 Բալի գեղի թաւիշից

Պատկանող մարդու սերը ատելութեան է նման: Մոլիեր:

Սերը ամեն ինչ չաղթում է:

Վերգելից
Սերը—կրակ է. կրակից հրդեհ:

Պոլսոյ:
Տաք արիւնը կրակոտ մտքեր է ծնում, կրակոտ մտքերը—կրակոտ գործեր, իսկ կրակոտ գործերը—սեր: Ջեկսպիր:

Քարէ պատնէշները նոյն իսկ սիրուն չեն կարող կտնգնեցնել: Նոյնը:

Սիրոյ իսկական հիմքը—ճշմարտութիւնն է: Նոյնը:

Անմիտ սերը—սեր չէ:

Պ. Դ. Դորոշիսով:

Սերը—երկու սեռի կռիւ է: Սկզբում կինը պիտի պաշտպանուի, յետոյ տղամարդը և վաջ չաղթւողին:

Ա. Դիւմա որդի:

Ոչ մի բան սերը այնպէս չի սաստկացնում, ինչպէս անչաղթելի արգելքները:

Լոյսե Դե—Վեգա:

Սերը բարոյականութեան կործանիչն է:

Տորկիւսո—Տասսո:

Սերը, կրակի նման,—առանց կերակրի հանգչում է:

Մ. Լերմոնսով:

Ճշմարիտ սիրոյ և բախտաւորութեան մասին կարելի է ասել, այն ինչ որ և

11 Վէտտ-պլիսէ

եսխտքների մասին. շատերն են նրանց մասին խօսում, բայց շատ քչերն են տեսնում: Լարոշֆալո:

Սերը սեր է մնում, և եթէ առիւծը գառանը փաղաքշի—գառը նրան երբէք չի թողնի: Ջեկսպիր:

Սիրոյ մէջ իւրաքանչիւր արգելք միայն գրգռում է նրան: Նոյնը:

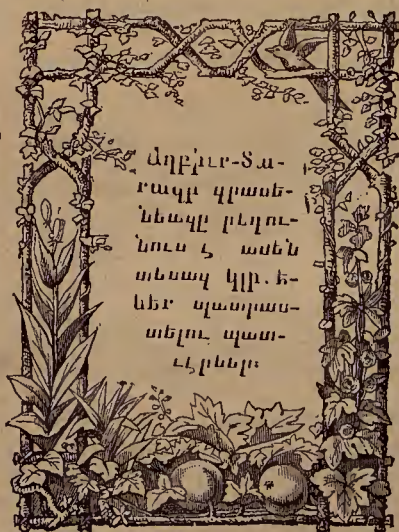
Սեր խօսքը փոյլութիւն ունի բոլոր լեզուներում և նրա ձայնը գուրեկան է: Պ. Մանեզագց:

Մանիշակը վարդին չի հարցնում, մէկը քեզ համբուրե՞լ է և վարդը մանիշակին չի հարցնում մի ուրիշ վարդի հետ փաթաթւե՞լ ես: Հեյնե:

Խմբագիր-հրատարակիչ՝

Տիգրան Նազարեան

«Ա Ղ Բ Ի Ի Ր»
Միամենայ պատկերազարդ
ՀԱՆՐԱՊԵՍ
Տարեկան գինը 3 ր. (առաստիճան 4 ր.)
Հասցէ՝ Կիւմիս. Պէտքեր.
Редакция Агбюръ.

„ВОПРОСЫ ФИЛОСОФИИ“

III. ПСИХОЛОГИИ. VIII.

Издание МОСКОВСКОГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА,
состоящего при Императорскомъ Московск. Университетѣ.

На 1897 г. „Вопросамъ Философiи и Психологiи“
вновь общали свое сотрудничество слѣдующія лица:

Н. А. Абрикосовъ, Ю. И. Айхенвальдъ, В. Анри, Н. Н. Бажен-
новъ, А. Н. Бекетовъ, А. Н. Бернштейнъ, П. Д. Боборыкинъ, Е.
А. Бобровъ, В. Р. Вудке, А. С. Вѣлкинъ, В. А. Вагнеръ, В.
Вальденбергъ, А. д-ръ Н. Введенскій, Ал-ѣй Н. Введенскій,
Д. Викторовъ, Н. Г. Виноградовъ, Н. Д. Виногардовъ, В. Н.
Герье, А. Н. Гиляровъ, В. А. Гольцевъ, Н. Я. Гротъ, Л. О.
Даркшевичъ, Н. А. Звѣревъ, О. А. Зеленогорскій, В. Н. Ива-
новскій, П. А. Ивановъ, А. П. Казанскій, П. А. Каленовъ,
М. И. Каринскій, В. О. Ключевскій, А. А. Козловъ, Я. Н.
Колубовскій, М. С. Корелинъ, С. С. Корсаковъ, Н. Н. Лан-
ге, Л. М. Лопатинъ, П. Н. Милуковъ, П. В. Мокиевскій,
Л. Е. Оболенскій, Д. Н. Овсяннико-Куликовскій, В. П. Пре-
ображенскій, Э. Л. Радловъ, В. И. Сербскій, В. С. Серебрен-
никовъ, П. И. Соколовъ, Влад. С. Соловьевъ, С. А. Суха-
новъ, А. А. Токаревскій, гр. Л. Н. Толстой, кн. Е. Н. Тру-
бецкой, кн. С. Н. Трубецкой, Н. А. Умовъ, Г. Н. Челпа-
новъ, В. Н. Чичеринъ и Н. И. Шмидтъ.

Содержаніе 34-й книжки журнала (сентябрь—октябрь): Н. А.
Ивановъ. Задачи искусства.—Н. А. Умовъ. Значеніе Декарта въ
исторіи физическихъ наукъ.—Л. Э. Оболенскій. Самосознаніе клас-
совъ въ общественномъ прогрессѣ.—Кн. Н. С. Трубецкой. Осно-
ваніе идеализма.—Вл. С. Соловьевъ. Нравственная организація
человѣчества.—Л. М. Лопатинъ. Декартъ какъ основатель новаго
философскаго и научнаго міросозерцанія.—В. А. Гольцевъ. По
поводу статьи г. Оболенскаго.—С. А. Сухановъ. Ученіе о нейро-
нахъ въ приложеніи къ объясненію нѣкоторыхъ психическихъ
явленій (*Смъ рисунки*).—А. Н. Джизелеговъ. Вико и его систе-
ма философiи исторіи.—В. П. Сербскій. Четвертый междунаро-
дный конгрессъ криминальной антропологiи въ Женевѣ.—Критика
и библиографія.—Александръ Введенскій. Новый философскій
журналъ.—Психологическое Общество.—А. А. Токаревскій. Записки
психологической лабораторіи.

Предполагаемое содержаніе 35-й книжки журнала (ноябрь—декабрь):
Н. Я. Гротъ. Жизни и личности Декарта.—В. П. Сербскій. Пре-
ступные и честные люди.—А. А. Токаревскій. О глупости.—Вл. С.
Соловьевъ. Нравственная организація челоѣчества (*Окончаніе*).—
Кн. С. Н. Трубецкой. Основанія идеализма (*Окончаніе*).—В. П.
Сербскій. Четвертый междунароный конгрессъ криминальной
антропологiи (*Окончаніе*).—С. Н. Булановъ. О законмѣрности
социальныхъ явленій.—Е. Н. Ротъ. Нейрастеніе и лѣнность.—
Критика и библиографія.—А. А. Токаревскій. Записки психологической
лабораторіи.—Третій психологическій конгрессъ въ Мюнхенѣ.—
Полемика. О теоріи нейтоновъ.—С. А. Сухановъ и О. В. Леоновой.

ПРОГРАММА ЖУРНАЛА:

1) Самостоятельныя статьи и замѣтки по философiи и психо-
логiи. Въ понятія философiи и психологiи включаются: логика
и теорія знанія, этика и философiя права, эстетика, исторія
философiи и метафизика, философiя наукъ, опытная и физіо-
логическая психологiя, психопатологiя. 2) Критическія статьи и
разборы ученій и сочиненій западно еврпейскихъ философовъ
и психологовъ. 3) Общіе обзоры литературъ поименованныхъ
наукъ и отдѣловъ философiи и библиографія. 4) Философская и
психологическая критика произведеній искусства и научныхъ
сочиненій по различнымъ отдѣламъ знанія. 5) Переводы клас-
сическихъ сочиненій по философiи древняго и новаго времени.
Журналъ выходитъ пять разъ въ годъ (приблизительно въ кон-
цѣ января, марта, мая, сентября и ноября), книгами около 15
печатныхъ листовъ.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ: на годъ (съ 1-го января 1897 г. по
1-е января 1898 г.) безъ доставки—6 р., съ доставкой въ Мо-
сквѣ—6 р. 50 к., съ пересылкой въ другіе города—7 р., за
границу—8 руб.

чащѣся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ, сельскіе учителя

и сельскіе священники пользуются скидкой въ 2 руб. Подписка
на льготныхъ условіяхъ и льготная выписка старыхъ годовъ
журнала принимается только въ конторѣ редакціи.

Москва, Большая Никитская, д. 1—24 (въ помѣщеніи жур-
нала „Русская Мысль“).

Редакторы: { Л. М. Лопатинъ.
В. П. Преображенскій.

Предсѣдатель Московскаго
Психологическаго Общества Н. Я. Гротъ.

3—2.

ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЖУРНАЛЪ

XXVIII

„НИВА“

1897 г.

выходящій еженедѣльно, со многими бесплатными приложеніями.

Г.г. подписчики „НИВЫ“ получаютъ въ теченіе 1897 года:

художественно-литературнаго журнала „Нива“, за-
ключающагого себѣ въ теченіе года около 1500 столб-
цовъ текста и 500 гравюръ и рисунковъ.

12 томовъ СОБРАНІЯ РОМАНОВЪ, ПОВѢСТЕЙ И РАЗСКАЗОВЪ

П. Д. БОБОРЫКИНА,

избранныхъ авторомъ и „НИВОЮ“ изъ числа лучшихъ его про-
изведеній и представляющихъ все наиболѣе выдающееся и цѣн-
ное, что было написано П. Д. Боборыкинымъ въ послѣдніи 25
лѣтъ, начиная съ появленія его извѣстнаго романа „Китай-го-
родъ“.

Собраніе романовъ, повѣстей и рассказовъ П. Д. Бобо-
рыкина будетъ отпечатано на хорошей глазированной бумагѣ,
въ 12 томахъ, которые подъ заглавіемъ „Сборникъ Нивы“, бу-
дутъ выходить въ началѣ каждаго мѣсяца и заключать въ себѣ:

ТОМЪ I. „Китай-городъ“. Романъ въ 5-ти книгахъ. ТОМЪ II.
„Безъ мужей“. Повѣсть. „Псаря“. Рассказъ. Умереть—уснуть“.
Рассказъ. „Пристроился“. Повѣсть. „Безвѣстная“. Рассказъ.
ТОМЪ III. „По чужимъ людямъ“. Рассказъ. „За красненькую“. Раз-
сказъ. „Послѣднія денеша“. Рассказъ. „Три афиши“. Рассказъ.
„Голубой лифтъ“. Рассказъ. „У плиты“. Рассказъ. „Изъ новыхъ“.
Романъ въ 3-хъ частяхъ. Часть I. ТОМЪ IV. „Изъ новыхъ“.
Романъ въ 3-хъ частяхъ. Часть II и III. ТОМЪ V. „На ущербѣ“.
Романъ въ трехъ частяхъ. ТОМЪ VI. „Обречена“. Повѣсть. „Про-
ѣздомъ“. Повѣсть. „Вторая отъ воды“. Рассказъ. „Въ отъѣздъ“.
Рассказъ. ТОМЪ VII. „Перевалъ“. Романъ въ 3-хъ част. Часть I
и II. ТОМЪ VIII. „Перевалъ“. Романъ 3-хъ част. Часть III. „Съ
убійцей“. Повѣсть. „Горелки“. Рассказъ. ТОМЪ IX. „Ходокъ“.
Романъ въ 3-хъ частяхъ. ТОМЪ X. „Поумиѣлъ“. Повѣсть. „На-
мѣнникъ“. Повѣсть. „Морзь и Юзь“. Рассказъ. ТОМЪ XI. „Ран-
ніе выводы“. Повѣсть. „Грунь“. Рассказъ. „Василій Теркинъ“.
Романъ въ 3-хъ част. Часть I. ТОМЪ XII. „Василій Теркинъ“.
Романъ въ 3-хъ част. Часть II и III.

При первомъ томѣ будетъ приложенъ гравированный на
стали Ф. А. Брокгаузъ въ Лейпцигѣ портретъ съ автогра-
фомъ П. Д. Боборыкина.

12 книгъ.

„ЕЖЕМѢСЯЧНЫХЪ ЛИТЕРАТУРНЫХЪ ПРИЛОЖЕНІЙ“.

которые будутъ выходить при „Нивѣ“ въ серединѣ каждаго
мѣсяца и содержать въ себѣ романы, повѣсти, рассказы и
проч. современныхъ авторовъ.

21 № „ПАРИЖСКИХЪ МОДЪ“, выходящихъ ежемѣсячно и
содержащихъ до 300 модныхъ гравюръ.

12 листовъ руководѣльныхъ и выписныхъ работъ (около
300) и до 300 чертежей выкроекъ въ натураль-
ную величину, выходящихъ ежемѣсячно.

„СТѢННОЙ КАЛЕНДАРЬ“ на 1897 г., печатанный красками.
Подписная цѣна на годовое изданіе „НИВЫ“ со всѣми
вышесозначенными приложеніями: Безъ доставки въ СПб. 6
р. Съ доставкой въ СПб. 6 р. 50 к. Безъ доставки въ Москвѣ
(въ конт. Н. Н. Печковской) 6 р. Съ пересылкою во всея гор-
да и мѣстности Россіи 7 р. за границу 10 р.

Требованія просить адресовать: С. Петербургъ, въ главную кон-
тору журнала „НИВА“ (А. Ф. МАРКСУ), Малая Морская, д. № 22

Обм. 2—3.